

Wat nou als...

50 ideeën voor Nederland

bedenktank

de bedenkers

👤 Alexandra van Driessen 👤 Anne de Goede 👤 Anne Kampert 👤 Annejet van Kessel 👤 Anneloes Kokshoorn 👤 Annemarie Sybrandy 👤 Astrid Feijen 👤 Barbara Oud 👤 Bob Zadok Blok jr 👤 Bram Budel 👤 Brunette van Eijseldijk 👤 Carin Peij Boes 👤 Carla Tijhuis 👤 Catja Cappon 👤 Christien van Bergen 👤 Cindy te Ronde 👤 Cisca Bakker 👤 Cor van der Kaaij 👤 Diana Stassen 👤 Dieuwke Reuvers 👤 Elke van Raamsdonk 👤 Ellen Weijand 👤 Elmy Everaert 👤 Els Lonissen 👤 Els Mast 👤 Els Molenaar 👤 Femke van Woensel-Janssen 👤 Gea Sijpkens 👤 Gerben van den Hoof 👤 Gerda van Rossum 👤 Gonnie Kleine 👤 Hanneke Slop 👤 Heleen Gombert 👤 Heleen van Praag 👤 Herman Poos 👤 Ido van der Waal 👤 Ineke Hurkmans 👤 Inge van Bremen 👤 Irene Koel 👤 Irene van Gent 👤 Irma Hoorn 👤 Jaap Schoeman 👤 Jacqueline Dersjant 👤 Janka Dekker 👤 Jolanda van Velsen 👤 Jolien van der Maden 👤 Jorien van der Velde 👤 Judith Webber 👤 Juup Laarman - de Kanter 👤 Karin Eijsink 👤 Karin Polak 👤 Katja Hehenkamp 👤 Léonie Mijnlieff 👤 Lianne van der Wijst 👤 Lucas Koch 👤 Madelon Beusink 👤 Mandy Drost 👤 Marga Houben 👤 Mariëlle de Baat 👤 Marijke Ornee 👤 Marjan van Doorn 👤 Marlou Jenneskens 👤 Martine Braal 👤 Mei Yang 👤 Michelle Lammers 👤 Michiel Dietvorst 👤 Minouk Damen 👤 Monique Branse 👤 Nanette Danckaarts 👤 Natasja Esmeijer 👤 Nelle Engelsma 👤 Nicole Ploeger-Keulen 👤 Niesco Dubbelboer 👤 Nynke de Jong 👤 Pauline Maring 👤 Peter Bijl 👤 Peterpaul Kloosterman 👤 Pieter Hessel 👤 Raimond Nuvelstijn 👤 Raymond roubos 👤 Renate Rothbauer 👤 Robbert Hoeffnagel 👤 Roley van Doorn 👤 Roos van der Jagt 👤 Roos Wouters 👤 Sandra Minnee 👤 Saskia Vullers 👤 Saskia Vullings 👤 Sonja Zimmerman 👤 Sophie Petri 👤 Susanne Bulten 👤 Tessa van der Hart 👤 Teun Gautier 👤 Tove Elfferich 👤 Vera Vandervesse 👤 Wilhelmina Hoedjes 👤 Winny Bos 👤 Yvette Eveleens 👤 Yvonne de Vries 👤 en vele anderen

voorwoord

Het was najaar 2020, Nederland zat in lockdown, Nederland was in crisis, het coronavirus was nog lang niet beteugeld. Ik verbaasde me over het Haagse denken dat heel lineair en weinig creatief is.

Ik zag allerlei denktanks ontstaan Experts, hoogleraren, specialisten die van een klein gebied veel verstand hebben bevolken de denktanks. In mijn wereld van creatief denken en innovatie, is het gebruikelijk om juist ook mensen zonder specifieke kennis van het probleem te betrekken. Deze deelnemers noem je 'de wilde ganzen'. Zij zien niet de beperkingen die een expert vaak wel ziet. En, de 'wilde ganzen' hebben geen belangen en dat denkt een stuk vrijer.

Creativiteit van burgers Ik besloot een bijdrage te leveren aan Nederland in crisis, door mijn expertise als brainstorm begeleider in te zetten. Ik wilde Den Haag en Nederland de kracht van Creatief Denken laten zien en dan vooral in een open en inclusieve vorm. Het werd, na wat Zoom-sessies met andere creatieve geesten, de Bedenktank, een open groep betrokken burgers die in online brainstormsessies ideeën bedenken. We kozen tien vraagstukken waar Nederland nu mee worstelt en waar creativiteit tot oplossingen kan leiden. 21 april is World Creativity Day; het uitgelezen moment om onze ideeën te presenteren.

Wat nou als... In deze bundel presenteren we 50 ideeën die ons denken oprekken. 50 keer een zaadje planten in je hoofd door te laten zien: zo zou het ook kunnen. Dit zouden we ook kunnen doen in Nederland. Aan jou om de ideeën die je aanspreken, te laten rijpen in je hoofd. Aan jou om te denken: Ja, wat nou als..?

Daarna komen haalbaarheid en de uitvoering pas aan bod. Bedenkers van creatieve ideeën hoeven immers niet per se de juiste uitvoerders te zijn. Daarom; laat het uitvoeren aan goede uitvoerders over. Betrek hen vroegtijdig bij de uitwerking en inschatting van de haalbaarheid. Wij van de Bedenktank hebben de ideeën bedacht. Aan anderen om ze te laten rijpen, te onderzoeken. En ze misschien uit te voeren.

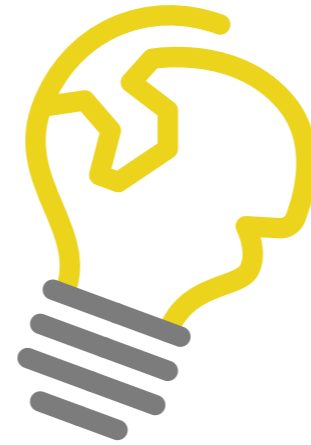
We wensen je veel leesplezier!

Marijke Krabbenbos, bedenker en initiatiefnemer Bedenktank (ideacompany.nl)

inspiratie voor Nederland

Hoe werkt de Bedenktank?	5
1. Het kansrijke kind	8
2. De verbonden generaties	12
3. Prettig en betaalbaar wonen	16
4. De gelukkige buurt	20
5. De modern werkende mens	24
6. De gezonde mens	28
7. De inclusieve samenleving	32
8. De leidende burger	36
9. Verbinding met de ander	40
10. De doodnormale dood	44
En ook nog...	48
Hoe verder?	50
Dank!	51

Hoe werkt de Bedenktank?

De Bedenktank organiseerde in het voorjaar van 2021 tien open, online brainstormsessies. Per sessie stond een thema centraal, was er een inleider en waren er goede startvragen geformuleerd. De thema's gingen over grote maatschappelijke vraagstukken over de menselijke kant van de samenleving. Het Bruto Nationaal Geluk of de Brede Welvaart Indicator was een grote inspiratiebron.

Elke sessie werd gehouden in Zoom en voorbereid door Marijke Krabbenbos en de inleider. De deelnemers kwamen overal vandaan. Elke sessie duurde drie uur en verliep volgens een vaste opbouw:

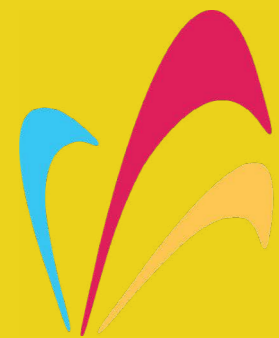

- Welkomstwoord
- Kennismaken
- Inleiding op het onderwerp
- Creatieve opwarmingsoefeningen
- Ideeën bedenken in een online brainstorm-tool (Ideaboardz)
- Ideeën uitwerken in tweetallen
- Ideeën presenteren

Na afloop van de brainstormsessie maakten de facilitator en de inleider een selectie uit de lange lijst. Per thema werden vijf ideeën

uitgeschreven die nu in deze bundel staan. Om de lezer te inspireren, om het denken om te rekken. Zo zou het ook kunnen, waarom niet?

Na de tien brainstormsessies heeft een team communicatieprofessionals samen gewerkt aan het realiseren van dit document. We sturen het naar vele organisaties die een idee wellicht kunnen en willen uitvoeren. Op 21 april 2021, World Creativity Day, bieden we de bundel aan in Den Haag.

World Creativity & Innovation Day

April 21

Celebrate your creativity every day

Creativity is what makes the world go round. And don't just take our word for it – look around you: Everything around you is a product of creative minds thinking differently, challenging the norm, taking risks and learning from trial and error. Everything you do can be a creative act.

Observed six days after Leonardo da Vinci's birthday and one day before International Mother Earth Day, World Creativity & Innovation Day (#WCID) is well positioned to encourage creative multidisciplinary thinking to help us achieve the sustainable future we want.

The United Nations designated 21 April as World Creativity and Innovation Day to raise the awareness of the role of creativity and innovation in all aspects of human development. On this day we celebrate the use of creativity & innovation to advance the 17 Sustainable Development Goals. WCID exists to empower people to use new ideas, make new decisions, and make the world a better place.

www.wciw.org

Leeswijzer

Dit boek bestaat uit 10 hoofdstukken, elk hoofdstuk gaat over een thema dat Nederland bezighoudt. Per thema worden vijf ideeën voorgedragen.

Bij elk idee staan één of meer icoontjes, die aangeven binnen welk domein dit idee opgepakt zou kunnen worden. Volgens ons.

Wil je meer weten over een idee, of over de ideeën die hier niet opgenomen zijn, neem dan gerust contact op.

Achterin vind je de contactgegevens.

Wil je meteen aan de slag?

Doen!

Alle ideeën zijn voor iedereen.

de burger

een organisatie

de gemeente

de overheid

Het kansrijke kind

We gunnen elk kind een gelukkige toekomst; een toekomst waarin elk kind zijn of haar talent kan inzetten om de wereld een stukje te 'kleuren' en er iets aan toe te voegen.

In feite leiden we kinderen op voor de toekomst die al lang begonnen is. Hoe zorgen we ervoor dat elk kind alle kansen krijgt om zijn eigen unieke ik tot volle bloei te laten komen?

We zien een aantal vraagstukken die om actie vragen; een klimaatcrisis, een groeiende kloof tussen arm en rijk, toename van kansenongelijkheid, technologische ontwikkelingen die ons ongekende en onbekende mogelijkheden leveren.

In de brainstormsessie 'het kansrijke kind' hield onderwijskwartiermaker Els Mast, de inleiding. Els houdt zich bezig met vernieuwingen in het onderwijs, waarbij kansengelijkheid centraal staat. Dat gaat over verbinding en vernieuwing, juist waar kinderen heel zichtbaar 'uit het systeem vallen'.

Els Mast zet zich in voor een systeem dat het kind volgt, in plaats van een kind dat een systeem volgt.

Als mede-initiatiefnemer van een nieuwe school voor kinderen van 0 tot 18 jaar, is zij altijd op zoek naar potentie.

'We streven naar een school waar alle kinderen gelijke kansen hebben, juist doordat ze ongelijk onderwijs, een ongelijk aanbod en een ongelijke behandeling krijgen. Het is een school die bruist en een breed aanbod heeft. Een school met doorgaande lijnen, waarbij er niet vergeleken en geselecteerd wordt, want we creëren de verbondenheid vanuit de kracht van verscheidenheid.'

Vragen

1. Welke ideeën heb jij ter vervanging van de statusladder?
2. Hoe kunnen we ongelijkheid van kinderen omarmen en als kracht en kans zien?
3. Hoe kunnen we het werk van onderwijsprofessionals weer aantrekkelijk maken?
4. Hoe zou 'opleiden voor geluk' eruit zien?

1 Kleine communities van ouders en leerlingen

We zijn als mens geneigd om te gaan met mensen die op onszelf lijken. Als we elkaar nodig hebben, of met elkaar moeten samenwerken, komen we in contact met mensen die buiten onze eerste cirkel staan. In elke klas zit een diversiteit aan kinderen, met een even grote diversiteit aan ouders. Die van alles voor elkaar kunnen betekenen en die allemaal willen dat het goed gaat met de kinderen.

Wat nou als we vanaf groep 3 supportgroepjes maken van ouders en kinderen? Drie à vier gezinnen die met elkaar ervoor zorgen dat hun kinderen kunnen groeien en bloeien en die elkaar helpen waar nodig. Er is vaak sprake van goede wil, maar ook van tijdgebrek, van vraag-schaamte en van culturele onbekendheid. Als we mensen bewust gemengd in een team plaatsen en kleine opdrachten geven, waardoor men elkaar nodig heeft, dan versnellen we het contact en het onderling begrip en ontstaat er meer uitwisseling. Ook op ouder niveau. En daar kunnen kinderen, ouders, leerkrachten en de maatschappij jarenlang profijt van hebben.

Vergelijk het maar met mentorgroepjes tijdens de studie. Je leert een klein groepje versneld goed kennen.

2 Ongelijk aanbod voor gelijke kansen

In de media zien we de negatieve gevolgen en grote maatschappelijke problemen als gevolg van ons huidige onderwijsstelsel in het instituut school: dalende motivatie in het onderwijs, groeiend aantal thuiszitters, schaduwonderwijs, leraren tekort en kansenongelijkheid. Een deel van deze problemen kunnen we oplossen met 'de rijke schooldag'. Uit onderzoek blijkt dat kansengelijkheid (**inspectierapport, de staat van onderwijs 2016**) o.a. ontstaat als er een breder aanbod op school is. Kinderen ontdekken hun talenten en ontwikkelen zich, krijgen andere rolmodellen en ontdekken waar ze goed in zijn.

Wat nou als elke schooldag bruist? Als een kind niet meer uit het 'echte leven' wordt gerukt en in het instituut school wordt gestopt, maar dat dit moeiteloos in elkaar overvloeit. Een schooldag vol belevenissen van wat de huidige en toekomstige wereld te bieden heeft. En dat talenten en het unieke ik centraal kunnen staan, en experts, masters en leerkrachten de ontwikkeling van kinderen verrijken. Op dit moment ontstaan er veel van deze integrale kind centra, waardoor er ruimte ontstaat voor dit soort schooldagen. Inspirerende voorbeelden zijn de **Laterna Magica Amsterdam** en **De School in Zandvoort** waar elke schooldag een ongelijk aanbod en ongelijke schooltijden mogelijk zijn. Juist om gelijke kansen te creëren. Een prachtig voorbeeld van positieve van extra begeleiding op basis van intrinsieke motivatie bij leerlingen. Schaduwonderwijs is dan niet nodig. Een bruisende schooldag doet de motivatie groeien en ook het aantal thuiszitters kan dan afnemen.

3 Ieder kind een eigen ladder

Wie ben jij, waar ben je goed in, wat is jouw groeipotentie, wat kan jij toevoegen aan de wereld? Een veranderende wereld heeft een andere benadering nodig.

Onze maatschappij is statusgericht. Je plek op de maatschappelijke ladder bepaalt je sociale status. Hoe hoger hoe beter; het liefst VWO en CEO, zoveel mogelijk verdienen en veel aanzien. Deze maatschappelijke ladder gaat steeds uit van hiërarchie, waarbij sommigen 'hoog', anderen 'laag' staan. We stoppen onszelf en elkaar in hokjes en vergelijken. Deze prestatiegerichte visie past niet meer bij de huidige samenleving, onze wereld heeft iets anders nodig. Bovendien dient deze ladder het collectief niet. Waarom hoger versus lager? stelt **Claire Boonstra in het boek onderwijsvragen** (2020).

Wat nou als we kerndoel 34; oriëntatie op jezelf en de wereld, mens en samenleving, een prominente plaats in de dag geven op elke school? Waarbij er een aanpassing nodig is in de omschrijving van het kerndoel naar personificatie en socialiseren. En dat er in de leerlijn structureel opgenomen wordt: reflecteren, zelf transformeren en bezinnen. Met als doel dat kinderen intrinsiek gemotiveerd zijn om een eigen levenspad, een eigen 'ladder' te ontwikkelen.

Kinderen komen zelf in beweging en worden uitgedaagd om een eigen toekomst te bepalen. Zij leren zichzelf kennen en worden verleid om naar zichzelf te kijken. Zo hoeven zij later niet allemaal een abonnement op de *Happinez* en *Flow* te nemen, maar hebben ze geleerd om hun eigen pad te bewandelen en zichzelf hierin te coachen. Zonder dat ze zich laten belemmeren door sociale status en een ladder die status aangeeft, maar vanuit wie zij zelf zijn en wat zij kunnen. Een leven lang leren. Enkele mooie voorbeelden: **Agora, klein Amsterdam, Pit, Operation Education**

4 Het groeiboek voor basisschool kinderen

Zwangere moeders krijgen van de overheid de groeigids. Dat gratis boekje bevat veel informatie over zwangerschap, en vervolgens over baby's, peuters en kleuters. De overheid heeft er zeven gemaakt, de laatste gaat over de puberteit en krijg je in groep 8. De mijlpalen in het eerste jaar van een baby worden vaak bijgehouden door ouders. Op kinderdagverblijven houden de pedagogisch medewerkers ook boeken bij over de kinderen. Met foto's en persoonlijke verhaaltjes. Neemt een kind afscheid als het vier jaar wordt, dan krijgt het kind dat boek mee. Vanaf de basisschool krijgt het kind vervolgens rapporten en portfolio's mee, met veel grafiekjes en af en toe een paar regels van de leerkracht.

Een echt overzicht van de geestelijke en cognitieve groei van het kind bestaat er niet.

Wat nou als we elk kind dat op school komt een mooi boek geven, dat gevuld wordt door leerkrachten, ouders en later door de kinderen zelf. Een boek dat tot en met groep 8, of zelfs tot en met het eindexamen, gevuld wordt met mijlpalen, inzichten, reflecties en wensen voor later. Een mooi vormgegeven boek, dat een heel leven meegedragen wordt en waarin een eigen sociaal emotionele reis terug te lezen valt. Vergelijk het met een poëzie-album, je kunt er allerlei mensen in laten schrijven, maar dan serieuzer en gericht op je persoonlijke ontwikkeling. Een mooie toevoeging aan het onderwijs en aan de serie groeigidsen.

5 Tijdelijke inzet van volwassenen met levens- en opvoedervaring

Er is een groot lerarentekort. Tegelijkertijd zijn er veel volwassenen die zelf kinderen hebben en belang hechten aan goed onderwijs. Zij kennen als ouder de belevingswereld van kinderen van die leeftijd.

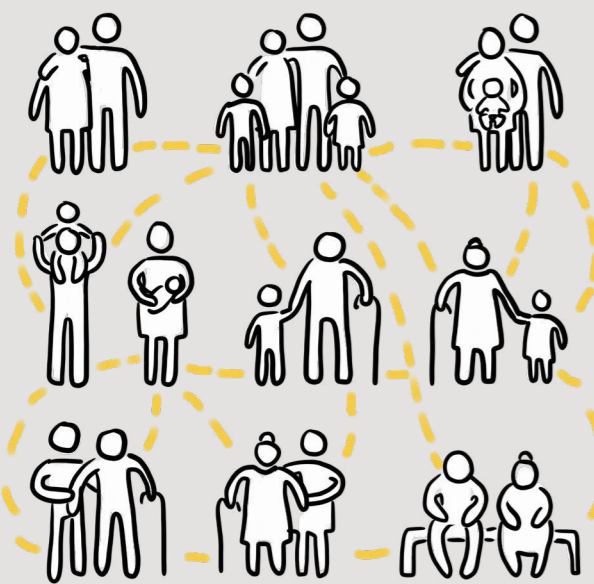
Wat nou als volwassenen, bijvoorbeeld vanaf 35 jaar, zich kunnen melden voor een jaar onderwijsdienst in het primair onderwijs. Omdat ze tussen twee banen in zitten, omdat ze zich willen heroriënteren of willen (en mogen) bijdragen vanuit hun huidige baan, met terugkeergarantie. Vergelijk het maar met de vroegere militaire dienstplicht. Of met zwangerschapsverlof. Dat is goed te plannen voor werkgevers. Het idee is ook dat ervaren opvoeders andere competenties meebrengen dan jonge PABO-stagiaires.

De tijdelijke onderwijskracht krijgt een takenpakket, passend bij zijn of haar interesses en expertise. Misschien wel de oudercommunicatie, conciërge, de cultuurlessen, de lessen in digitale vaardigheden of ondernemerslessen voor groep 7 en 8. Of als extra leesdocent voor kleine groepjes.

De beloning kan komen van de werkgever (die zijn personeel maatschappelijk verlof biedt) of het UWV (WW of bijstand) of uit een extra overheidspot, die er vast is om het lerarentekort tegen te gaan. Een kind heeft nu ook meerdere gezichten voor de klas. En dat is OK. Als de hoofdlerkracht het kind maar echt goed kent en volgt, kunnen er best meer vakken door anderen ingevuld worden. Uiteraard is de inzet ook voor een kortere periode mogelijk, een half jaar of drie maanden of bijvoorbeeld één dag per week.

De verbonden generaties

In Nederland leven we vooral in 'bubbels' van gelijke generaties. Gezinnen wonen in een gezinsbuurt, ouderen wonen bij elkaar en studenten wonen samen. Er is weinig spontaan contact tussen de generaties, anders dan functioneel op school of werk. Lang niet elk kind heeft of ziet grootouders, lang niet elke oudere heeft contact met jongeren. Terwijl het goed is voor de mens, het verrijkt je leven om met meerdere generaties om te gaan. Zowel voor de ouderen, die nog zoveel kunnen betekenen voor een ander en vaak tijd, geduld en levenswijsheid te over hebben. Maar ook kinderen en jongeren zijn gebaat bij contact met ouderen, anders dan hun ouders. Op TV zijn er enkele formats geweest waar oud en jong werden samengebracht, 'Kleuters tegen kwalen' van Omroep Max en "Mag ik jullie oma/opa zijn?" van SBS6. Maar kan het ook in het echte leven?

In de brainstormsessie De Verbonden Generaties hield Gea Sijpkas een inleiding. Gea is directeur van **Humanitas Deventer** en heeft diverse woonconcepten ontwikkeld waar ouderen en studenten samenwonen.

"Wij bieden studenten gratis wonen aan in een woon- en zorgcentrum. Ze wonen er als 'goede buur'. De woonstudenten brengen het leven naar binnen met hun verhalen en belevenissen. De jongeren hebben veel aan de gesprekken met ouderen, er ontstaan mooie momenten en bijzondere vriendschappen. Inmiddels wonen er in dit warme en sociale klimaat, in de vertraagde wereld van de ouderen, ook jongeren die het moeilijk hebben in het leven, jongeren die het niet alleen redden in onze complexe en snelle samenleving. Jongeren met autisme of een lichte verstandelijke beperking. Deze jongeren doen het opvallend goed in de omgeving van ouderen. We hebben zo een mooie en inclusieve leefgemeenschap gecreëerd waar iedereen bij gebaat is."

Vragen

1. Hoe kunnen we de verschillende generaties meer met elkaar in contact brengen in het dagelijks leven?
2. Hoe kunnen ouderen van blijvend betekenis zijn voor de samenleving?
3. Welke WIN-WIN situaties voorzie je?
4. Welke inspirerende voorbeelden ken je?

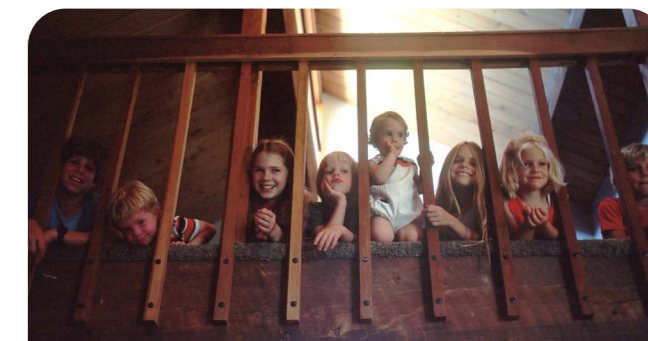
1 Wonen in 3G: gezelliger, gemakkelijker en goedkoper!

Wanneer we gaan studeren is het heel gewoon om een huis te delen met andere studenten. Een stuk gezelliger én goedkoper! Na de studie lijkt het 'ieder voor zich'; iedereen een eigen huis, eigen hypotheek, eigen auto, enzovoorts. Pas wanneer zelfstandig thuis wonen niet meer kan of lukt, gaan we weer in verzorgingshuizen bij elkaar wonen. Zonder dat we invloed hebben op wie onze burens worden.

Veel volwassen mensen wonen alleen, terwijl ze dat niet per se willen. Het kan duur en eenzaam zijn en niet bijdragen aan de gezondheid. Ook mensen van 30 tot 70 jaar hebben behoefte aan verbinding, contact en omzien naar elkaar. Wonen in Nederland kan heel duur zijn. Bovendien kunnen verschillende generaties veel aan elkaar hebben in een huishouden.

Wat nou als we gaan bouwen met verbinding. Niet bouwen in opdracht van een groep, maar gewoon voor de huurmarkt. Dat er 3-generatiehuizen komen, waar mensen, die dat willen, echt samen kunnen leven. Echte sociale woningbouw. Voor oud en jong samen. Mét een community manager die de groep bij elkaar brengt, die organiseert en coördineert. Moeten we allemaal een eigen keuken, een stofzuiger, een studeerkamer? Of kunnen we ruimtes en spullen delen? Wat denk je van een ruimte voor jezelf en diverse grote ruimtes om te delen. Atelier, werkplaats, keukens en leefruimtes. Niet elke dag zelf koken, wel samen eten als je wilt. 3G-wonen, het leven wordt er gemakkelijker en gezelliger van!

2 SIRE Campagne: alle generaties om je heen

Er zijn fases in het leven van de mens waarin je vooral mensen uit je eigen generatie tegenkomt. Kinderen komen dagelijks andere kinderen tegen, ouders en soms grootouders. Als puber en begin twintiger heb je vooral graag leeftijdsgenoten om je heen, verder volwassenen in professionele relaties en je familie. Maar het kan zomaar zijn dat je een hele generatie nooit spreekt, nooit tegenkomt.. En dat is een gemis, want elke generaties beziet de wereld anders en er mee in contact staan geeft je een rijker beeld van de wereld en van jezelf. Over een andere generatie lezen is heel iets anders dan er zelf mee in gesprek zijn.

Wat nou als we een campagne maken waarin mensen bewust gemaakt worden van de rijkdom van de (andere) generaties. Dat het een verrijking voor je leven is als je alle generaties om je heen hebt. Dat je er actief naar op zoek kunt gaan. Maak vrienden buiten je eigen generatie, nodig die nieuwe burens die veel jonger of ouder zijn, eens uit voor een kopje koffie. De interesses, de kennis, de blik op de wereld en de maatschappij kan anders zijn, door de 'bril' van een andere leeftijd. Zie dat als een verrijking.

Verschillende generaties, we kunnen van elkaar leren. Laten we dat ook doen.

3 De levensmentor

Er zijn veel vitale ouderen die niet meer werken en genieten van het vrije leven. Maar die ook graag nog een bijdrage leveren aan de maatschappij, aan het leven van anderen. Ze hebben levenservaring, levenswijsheid en, omdat de prestatiedruk eraf is, tijd en aandacht en geduld. Voor veel jonge millennials is het leven best ingewikkeld. Zij zouden bij een levensmentor gebaat kunnen zijn. Ze hebben natuurlijk vrienden in hun eigen peergroup, maar die weten het ook niet altijd. Ze hebben hun eigen ouders, een leidinggevende, een mentor of een studie-adviseur. Soms een psycholoog. Deze volwassenen in hun leven, hebben relatief weinig tijd voor ze. Er wacht altijd weer een volgende afspraak.

Wat nou als je af en toe, lekker lang in gesprek kunt met iemand die naar je luistert en die zijn of haar visie op de wereld biedt als spiegel. Niet als er echt iets mis is, maar gewoon, als je even wilt praten met iemand. Een levensmentor, een levenscoach. Over werk en ambitie, over sociale druk, over relaties en kinderen krijgen. Over het leven zelf, dus. Zonder diagnose, zonder belang, zonder haast. Er zijn vast veel mooie matches te maken die voor beide partijen heel prettig kunnen zijn. Een kwestie van opzetten en organiseren.

4 Een nieuwe grootouder; geen familie, wel in de buurt

In elke buurt wonen ouderen en jonge kinderen. Ze zijn alleen geen familie van elkaar. Er zijn best veel ouderen met tijd en aandacht en liefde en geduld over, die zelf geen kleinkinderen hebben of die kleinkinderen hebben die ver weg wonen. Gun elke oudere contact met de jeugd, gun elk kind contact met een oudere. Laten we ouderen en jonge gezinnen met elkaar verbinden. Daar worden ze beide blij van. Er zijn genoeg jonge kinderen die geen opa's en oma's in de buurt hebben en die best wat tijd, aandacht, liefde en levenslessen kunnen gebruiken. Hoe kunnen we die samenbrengen?

Wat nou als er in een buurt of wijk een eenvoudig loketje is, een matchmaker, waar je jezelf kunt aanbieden of je vraag kunt droppen. Niet voor een klusje, niet voor schoonmaak, maar voor een grootouder-kind-match. Hoe leuk zou het zijn als een kind na school zelfstandig naar een buurman of buurvrouw kan gaan om daar een paar uur door te brengen. En er ook nog leert schaken, bakken, borduren of juist iPad-les geeft! En dat na verloop van tijd, de oudere eens mee-eet bij het gezin en er zo een band groeit. Gewoon in de buurt. Hoe makkelijk kan het zijn.

5 De ideale schoondochter

Veel 70+ers zijn nog erg vitaal, maar krijgen wel wat moeite met het 'moderne leven'. Allerlei technische veranderingen en digitale routes die ze moeten ontdekken. Help! Veel senioren kunnen hierbij gelukkig leunen op hun kinderen en dingen voor ze installeren en uitleggen. Digitale TV, Netflix, whatsapp, krant lezen op de tablet, etc. Maar ook de knoppen van de nieuwe magnetron of de nieuwe digitale camera kunnen lastig zijn. En de handleiding met veel te kleine lettertjes al helemaal.

Wat nou als we voor senioren die niet kunnen leunen op kinderen of kleinkinderen, de service 'de ideale schoondochter' in het leven roepen? Een franchiseketen van vrouwen die bij oudere mensen thuis langskomt en ze helpt met het moderne digitale leven. Deze vrouw heeft tijd, ze weet haar weg in de digitale wereld en ze kan op rustige en geduldig manier uitleggen hoe het allemaal werkt. Of even een handleiding maken en printen, in grote letters, voor 'melk opwarmen in de nieuwe magnetron'. En wil iemand zijn of haar verhaal kwijt, dan kan ze ook goed luisteren. Ze is dus een generalist. Geen thuiszorg, geen computerstudent, maar door midden in het leven te staan en goed te kunnen communiceren, kan ze mensen met veel dingen helpen. Zoals een ideale schoondochter ook zou doen. En dat mag uiteraard ook een ideale schoonzoon zijn! Te drukke of te ver wonende kinderen kunnen aan hun ouders vouchers geven, voor tijd met de ideale schoondochter. Met een knipoog, uiteraard. ;-)

Prettig en betaalbaar wonen

Prettig en betaalbaar wonen, dat wil iedereen. Maar voor veel mensen is het niet in balans: zij betalen een te groot deel van hun maandelijks inkomen, wonen te klein of wonen nog niet 'echt' omdat ze logeren bij vrienden of nog thuis wonen, terwijl ze anders zouden willen.

Nederland telt 8 miljoen huishoudens. Het aantal eenpersoons huishoudens neemt gestaag toe. Ook zij willen prettig én betaalbaar wonen. Dat hoeft niet per se een eigen woning te zijn, maar wel een eigen plek. Er is hoe dan ook een structureel tekort aan woningen en bijbouwen is de belofte van veel politieke partijen.

Daarbij wordt uitgegaan van een paar vooronderstellingen:

- **Mensen willen het liefst een woning kopen**
- **Mensen willen alles voor zichzelf, niets delen**
- **Als mensen ergens sociaal huren, gaan ze nooit meer weg**

Maar kloppen deze aannames wel?

In de brainstormsessie hebben we breder gekeken en ideeën bedacht om mensen prettig en betaalbaar te laten wonen. En we maakten een lijst van regels en wetten die nu belemmerend werken.

Vragen

1. **Hoe kunnen we iedereen prettig en betaalbaar laten wonen?**
2. **Hoe kunnen we het huidige aantal woningen beter benutten?**
3. **Hoe kunnen we de duizenden leegstaande overheidsgebouwen benutten voor wonen?**
4. **Welke regels en wetten moeten omgebogen worden om de woningnood op te lossen?**

Wat nou als we ...

- Ook zonder vast arbeidscontract een hypotheek konden krijgen
- Ook zonder liefdesrelatie samen een hypotheek konden krijgen (wooncoöperatie)
- Een kamer verhuren moet weer aantrekkelijk worden
- Maak anti-kraak wonen ook mogelijk met kinderen
- Zet een termijn op leegstaande gebouwen
- Maak wonen in gebouwen met een niet-woonbestemming mogelijk
- In woningen hoeft niet gewoond worden

1 Wonen op een werkvloer

Iedereen verdient een goed dak boven het hoofd. Daar is helaas een tekort aan. Denk tegelijkertijd aan al die leegstaande kantoren en winkelpanden. Door het nieuwe (thuis)werken, verder aangewakkerd door corona, staan vele panden leeg. Dat zijn allemaal daken.

Wat nou als deze panden als zelfbouwproject op de markt komen? De toekomstige bewoners realiseren daarin samen hun koopappartementen. Dit idee voorziet in vele duizenden goedkope starterswoningen, waar een groot tekort aan is. Het maakt bouwtransities mogelijk die nu financieel onhaalbaar zijn, creëert woongeluk in spookgebouwen en is milieuvriendelijk.

Lage kosten bepalen het succes. Daarom voldoet de woning 'slechts' aan de minimale eisen van de toekomstige bewoners, met het concept van studentenappartementen als ondergrens. De (her)bouw doen bewoners zoveel mogelijk zelf. Zo mogelijk ondersteunen lokale technische scholen met stagiairs. De vastgoedprijs is laag, want het pand staat al geruime tijd leeg. De grondprijs is gebaseerd op de huidige bestemming. De gemeente geeft bij verkoop een woonbestemming.

Dit idee legt 'de bal' bij de toekomstige bewoners. Zij nemen risico's en investeren tijd en geld. De beloning is een eigen appartement, met ook financiële (meer)waarde. Bij aanvang vormen geïnteresseerden een community en worden woonbehoeften geïnventariseerd. Adviseurs begeleiden de bouwtransitie, zodat mensen straks veilig, gezond en prettig kunnen wonen én een hypotheekverstrekking mogelijk is.

In 2019 stond 5,9 miljoen vierkante meter leeg volgens de VNG. Daar zit de potentie van dit idee. Geadviseerd wordt pilotprojecten te starten met enkele leegstaande overheidsgebouwen.

2 Woonwensen matchen

De laatste jaren is het flink drukker geworden op de woningmarkt. Veel mensen wonen niet zoals ze zouden willen of kunnen wonen.

Wat nou als we een 'Taskforce woningnood' in het leven roepen met als doelstelling: voor iedereen in Nederland een woning die past bij zijn of haar situatie.

We zien hierbij twee groepen die de doorstroming blokkeren:

- Een groep die (gegronde) bezwaren heeft om te verhuizen. Bijvoorbeeld de senioren die al jarenlang in hun vertrouwde (veelal eensgezins)woning wonen en niet willen of kunnen verhuizen. Deze mensen zouden we actiever kunnen helpen om een nieuwe woning te vinden en te verhuizen.
- Een groep die wel wil verhuizen, maar de gewenste woning niet kan vinden, omdat daar mensen wonen die ook op zoek zijn naar een woning die niet beschikbaar is. Een vicieuze cirkel.

Wat nou als we alle huishoudens die een latente verhuishwens hebben bevragen. Wat hebben ze nu, wat zouden ze willen? Het aanbodprofiel en het zoekprofiel brengen we in kaart. Denk aan: koop of huur, maximale woonlasten, grootte, aantal kamer, soort woning, locatie, welke voorzieningen in de nabijheid, etc.

Met de verkregen informatie wordt gekeken of de zoekprofielen matchen met aanbodprofielen, zodat een mogelijk ruil of doorstroom mogelijk is.

3 Wonen in hotelstijl

De enorme krapte op de woningmarkt, dat moet toch anders kunnen? Veel elementen van een woning kunnen best gedeeld worden met anderen, de digital nomads die in hotels wonen, doen niet anders. Ze werken in open spaces, ze koken nauwelijks zelf, alleen bed en bad zijn privé. En ook de studentenflats met gedeelde keukens zijn een bekend fenomeen. We kennen ook de hostels waar je in grote keukens kunt koken, de pannen staan er, je neemt alleen je eigen boodschappen mee naar de keuken.

Wat nou als we woningen maken à la hostels, of hotels? Iedereen een eigen kamer met badkamer en een waterkoker en de overige ruimtes zijn gedeeld. In een lobby kun je werken en recreëren. In de grote keukens kun je koken en eten. Geen roomservice of receptie, wel een community-manager die zorgt voor verbindende activiteiten. En dan voor iedereen die wil, jong en oud. Uiteraard heeft het ook sociale voordelen. Dus: wie zet het op? Wordt het nieuwbouw of (ook) ombouw?

4 De hospita 2.0

Veel ouderen wonen op een gegeven moment te groot, in een huur- of koophuis. Kinderen zijn het huis uit, een partner is weggefallen. Verhuizen naar een kleinere woning is een grote stap. Een kamer verhuren is ook een mogelijkheid.

Wat nou als we dat gaan stimuleren? Het levert de alleenwonende senior heel wat op: reuring, praktische hulp bij kleine dingen, inkomsten, een goed gevoel en een oogje in het zeil, iemand die naar je omkijkt. Dat kan een veilig idee zijn, ook voor de uitwonende kinderen. Voor de kamerhuurder, een student maar kan ook prima een volwas-

sene zijn, biedt het een eigen plek tegen haalbare kosten, aanspraak, aandacht én een goed gevoel. De verhuurder moet toestemming hebben van de eigenaar bij een huurwoning en dient geen last te hebben van fiscale nadelen. Iemand in huis nemen is een goede daad. Daarom is het idee om per gemeente een loket op te richten dat stimuleert en faciliteert. Een klein team begeleidt de kamer-matching, regelt het contract en de administratie. Inclusief toeslagen en gemeentelijke heffingen die veranderen. Inclusief toeslagen en gemeentelijke heffingen die veranderen. Uitgangspunt is dat er geen fiscale nadelen zijn voor verhuurder en huurder. Noem het een pilot, dan kan er vast meer. In grote steden kan dit prima door studenten opgepakt worden. Wonen bij een hospita, dat is zo gek nog niet!

5 Beweging in de sociale woningmarkt

De sociale woningmarkt zit behoorlijk vast. Te veel mensen die geen primaire doelgroep meer zijn, verhuizen niet uit een te grote of te goedkope woning. En het inkomen wordt op één moment getoetst, inkomensgroei wordt nauwelijks in de huur meegenomen. De sociale

woningvoorraad wordt dus deels niet bewoond door mensen voor wie het feitelijk bedoeld is: mensen met lagere inkomens.

Wat nou als we de sociale woningmarkt opnieuw inrichten? Wat kunnen de spelregels zijn?

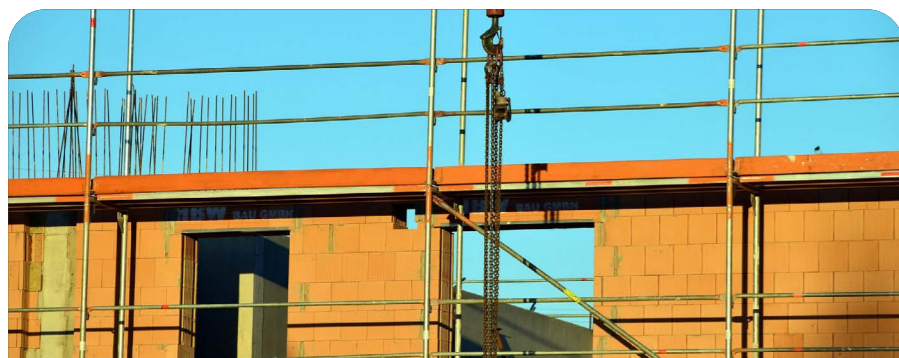
1. Gooi alle sociale en vrije sectorwoningen van corporaties op één hoop. Dan zijn er meer woningen toe te wijzen.
2. Laat iedereen die jaarlijks minder dan een bepaald bedrag verdient, een vast inkomens percentage aan huur betalen met een minimum van X euro. De inkomensbelastingaangifte is bepalend. Voorbeeld: Bij minder dan €40.000 per jaar betaal je 25% van je inkomen aan huur, met een minimum van €450 per woning of met een minimum van €X per m². Iemand die €30.000 per jaar verdient, betaalt €7.500 aan huur per jaar, dat is €625 per maand. Iemand die €12.000 per jaar verdient, betaalt €3.000 aan huur per jaar, dat is €250 per maand en dat wordt €450.

Alle knoppen zijn per stad instelbaar. De sociale huurgrens is landelijk vastgesteld.

3. Verdien je drie jaar achtereen meer dan de sociale huurgrens, dan wordt de huur opgezegd aan het eind van het jaar. Dat kun je zien aankomen. Vergelijk het met de studentenhuisvesting, SSH.
4. Ben je particuliere woningbezitter in Amsterdam en eigenaar van vier woningen of meer? Dan moet 25% daarvan een sociale huurwoning zijn, beheerd door een corporatie.

Extra spelregels voor een goede verdeling aantal personen x vierkante meters:

5. Eén- en tweepersoonshuishoudens met meer dan twee slaapkamers worden actief verleid en geholpen om kleiner te gaan wonen.
6. Heb je meer kamers dan nodig en verhuur je die niet aan een student, dan betaal je een toeslag op je huur. Uiteraard zitten er vele haken en ogen aan, maar die zitten ook aan het huidige systeem.

De gelukkige buurt

Een gelukkige buurt.. Ja, wat is dat eigenlijk, 'geluk'? En wat maakt een mens gelukkig? Wetenschappers van Harvard hebben een 75 jaar durende studie uitgevoerd om hier antwoord op te vinden. Wetenschappers volgden (tussen 1939-2014) het fysieke en emotionele welzijn van 724 mensen. En wat blijkt... deelnemers met goede relaties met familie, vrienden en omgeving, waren niet alleen het meest gelukkig maar ook nog het meest gezond. Zouden we kunnen concluderen dat een verbonden buurt, een buurt waar bewoners met elkaar in verbinding staan, kan bijdragen aan het geluk en de gezondheid van mensen? Tove Elfferich van **Morgenmakers** verzorgde de inleiding. Morgenmakers is een sociaal ontwerpbureau dat de kracht van ontwerpen toepast op sociale- en maatschappelijke uitdagingen. Als antwoord op vraagstukken ontwerpt Morgenmakers de verbinding tussen mens, organisatie en omgeving. Een voorbeeld: Plantdag in Eindhoven. Alle bewoners van een straat gingen op dezelfde dag aan de slag in de voortuin, met hulp van een hovenier. Dat leverde niet alleen mooie tuinen

op, maar ook gezelligheid en contact met de burens. Of de nieuwbouwwijk Vredeoord waar de buurt weer echt van bewoners werd door bewoners samen initiatieven rondom thema's zoals kinderopvang, energie en duurzaamheid op te laten pakken. Het kan ook heel klein beginnen als jij de buurman gedag zegt of een praatje maakt met de postbode. Samen maken we een gelukkige buurt.

Vragen

1. Hoe kunnen we in buurten het gemiddelde geluk van buurtbewoners vergroten?
2. Hoe kan je verbinding creëren tussen verschillende generaties?
3. Hoe kan je verbinding creëren tussen verschillende culturen?
4. Hoe kan technologie een rol spelen in het creëren van verbinding?

1 Onboarding voor nieuwe inwoners

Wonen en woongeluk is belangrijk voor iedereen. Een fijne buurt is daarbij een belangrijke factor. Elk jaar verhuizen meer dan 1,5 miljoen mensen. Een groot deel verhuist naar een nieuwe stad of een nieuw dorp. Dat zorgt voor wat administratieve wijzigingen die online worden uitgevoerd. Daarna is het aan jou om je thuis te gaan voelen. In het werk gaat het anders. Jaarlijks beginnen ruim 400.000 mensen aan een nieuwe baan. Er worden inwerkprogramma's georganiseerd om nieuwe collega's welkom te heten en hen de weg te wijzen in de organisatie, te laten zien 'hoe het hier werkt'. *Onboarding* heet dat. En het zorgt ervoor dat de nieuwkomers de nodige kennis, vaardigheden en gedrag verwerven om *insiders* te worden binnen de organisatie.

Wat nou als gemeentes zoiets ook voor nieuwe inwoners gaan organiseren? Bijvoorbeeld zo:

- Na inschrijving in de gemeente ontvangt de nieuwe inwoner een vriendelijke mail met een filmpje van de burgemeester die hem of haar welkom heet.
- Periodiek nodigt de burgemeester alle nieuwe bewoners uit voor een ontvangst op het gemeentehuis.
- Elke nieuwe inwoner krijgt een kaartje in de bus met een uitnodiging voor een kennismaking met een gebiedsmanager, professionals van een buurtorganisatie of een actieve bewoner. Alleen voor wie die daar prijs op stelt, uiteraard. De nieuwe bewoner kan praktische vragen stellen. Denk aan vuilnis ophalen, speeltuinen, scholen, buurtactiviteiten, vrijwilligerswerk, buurtfeesten, enzovoorts. De nieuwe bewoner krijgt een welkomstpakket met lokale producten en folders over de buurt en omgeving.
- Stel dat elke ambtenaar 1 dag per jaar nieuwe inwoners gaat bezoeken. Hoe zou dat zijn? Wat zou dat aan begrip opleveren?

Wat levert dat op?

- ▶ Nieuwe inwoners voelen zich welkom en leren meteen wat mensen kennen. Ze krijgen ook, op maat, praktische informatie..
- ▶ Nieuwe inwoners zijn eerder betrokken en wellicht bereid om zich in te zetten voor de buurt.
- ▶ De gemeente krijgt direct een beeld van de nieuwe burgers.

Een dergelijk welkomst-programma, zowel digitaal als persoonlijk, kan enorm bijdragen aan de inwonerstevredenheid en de inwonersparticipatie. Dit idee is geïnspireerd op onboardingsprogramma's van organisaties, het Welcome-team van de gemeente Amsterdam en de vele nieuwe leden-commissies van verenigingen.

2 De app Hallo Buren!

Verbindingen tot stand brengen tussen buurtgenoten of flatgenoten, is vrij makkelijk en kan snel bijdragen aan het geluk van de bewoners. En iedereen woont in een buurt. Maar niet iedereen komt af op een koffie-ochtend, een buurttuin of een buurtfeest, of maakt zelf makkelijk een praatje.

Wat nou als de burens naar je toekomen, elke dag een nieuwe? Op je telefoon. Geïnspireerd op datingapps en de taal-app Duolingo, bedachten we een app waarmee je je kunt voorstellen aan de buurt. Een promotieteam in de buurt kan de deelnemers werven. En vervolgens krijgt iedereen elke dag een nieuwe buurgenoet in de app te zien. Niet swipen, alleen lezen en, als je wilt, markeren. Je ziet bijvoorbeeld voornaam, straat, foto, interesses en talenten zoals: vertalen uit het Russisch, appeltaarten bakken of rozen snoeien. Zo leer je je burens kennen en weet je wie wat kan en wil betekenen. Mensen die zich presenteren zullen bereid zijn iets te doen voor een ander. Iedereen vindt het immers fijn om op zijn of haar talent te wor-

den aangesproken. Het kan in kleine dingen zitten. Als je bijvoorbeeld een roos wilt snoeien en niet weet hoe dat moet. Dan weet je nu dat de buurman daar alles van weet en bereid is te helpen of het uit te leggen.

Alles is op te zoeken op internet, maar wordt je daar gelukkig van?

3 We zien elkaar bij Tante Leen of Tante Pos

Wat nou als er in de buurt een fysieke plek is, waar spullen geleend kunnen worden. Buurtbewoners en bedrijven brengen in, buurtbewoners kunnen lenen. Buurtbewoners in duo's bemensen de locatie, een leegstaand pandje of een zeecontainer op een plein, met ruime openingstijden (8.00 – 22.00 uur in de zomer). De locatie moet er uiteraard mooi uit zien, van buiten en van binnen. Wellicht is het beschilderd door een lokale kunstenaar?

Die plek, 'Tante Leen', wordt een ontmoetingsplek. Er is koffie, er ontstaan gesprekken en verbinding. Je komt niet even snel wat halen, je maakt ook altijd even een praatje. Aan een ingebracht product hangt een label met de naam van wie het is geweest. Wellicht wil je de vorige eigenaar nog wat vragen?

De locatie kan, vanwege de ruime openingstijden, ook heel goed een postpakjespunt worden: 'Tante Pos'.

Tante Leen vergroot het duurzaam bewustzijn van mensen en vergroot de verbinding tussen buurtbewoners, ook tussen generaties. Door de duo's zo in te delen dat mensen uit verschillende generaties samenwerken, ontstaan er gesprekken en begrip.

We denken aan een landelijke stichting die per buurt dit helpt op te starten. Vergelijk het met de Buurtcamping waar elk jaar een Buurtcamping-weekend van een Tante Leen-tent is. Dat was een inspiratiebron.

4 Kinderopvang en basisscholen verbinden met ouderen uit de buurt

In veel woonbuurten wonen gezinnen met kinderen. Er zijn basisscholen en er zijn kinderdagverblijven. En in veel buurten wonen ouderen, zelfstandig of in een verzorgings- of verpleegtehuis. Maar komen ze elkaar tegen in de buurt? Ze zouden zoveel aan elkaar kunnen hebben. Voor zowel kleine kinderen als voor ouderen geldt dat aandacht, warmte, geduld en aanraking belangrijk zijn voor het welzijn. Snelheid en presteren zijn nog niet -of niet meer- aan de orde.

Wat nou als

- ouderen uit de buurt actief betrokken worden bij de taken op een school? Je hoeft immers geen oma te zijn om schoolkinderen te kunnen voorlezen.
 - de thema's van een basisschool breed verspreid worden in de buurt, zodat niet alleen ouders, maar ook ouderen, kunnen intekenen op een rol in dat thema.
 - ouders met peuters op bezoek gaan bij een ouderencentrum.
 - kinderen gaan lunchen met ouderen in een buurthuis.
- Welzijnsorganisaties en scholen, zoek elkaar op, de voordelen zijn legio! Er ontstaan nieuwe prikkels, er ontstaat zinvolle dagbesteding, aandacht, warmte en begrip. En vaak ligt dit alles slechts op steenworp afstand.

5 Een fundraising buurtgala organiseren

In veel buurten en wijken wonen mensen uit verschillende windstreken. Hoe breng je al die verschillende achtergronden en leefstijlen bij elkaar?

Wat nou als we in gemengde buurten met verschillende culturen, een fondsenwervend Buurtgala kunnen organiseren. Een klein kernteam kan het organiseren, aangevuld met enkele professionals en een groep vrijwilligers. Geef elke keuken en elke cultuur een rol.

De sfeermakers zoeken een grote ruimte in de buurt, denk aan een sporthal, een kerk of een moskee omtoveren tot een feestzaal.

De smaakmakers bedenken een multicultureel menu. Geef per gang een kok de rol van chef en laat vrijwilligers in de keuken helpen.

De gangmakers zorgen voor de bediening, muziek en een manier om mensen actief met elkaar te verbinden.

Verkoop de kaarten tegen een goede prijs en laat organisaties in de buurt de kaarten kopen en deels weggeven aan actieve buurtbewoners.

Dit idee is in 2014 uitgevoerd in de Indische Buurt in Amsterdam-oost. Het leverde een fantastische avond op, veel nieuwe verbindingen, een geweldige ervaring voor 80 mensen en ruim €10.000. Dat geld werd verdeeld onder lokale buurtorganisaties.

We brengen je graag in contact met de organisatoren.

De modern werkende mens

Toen onze arbeidswetgeving in 1907 werd ontworpen, was een werkgever doorgaans rijk en een werknemer arm. Wilde je werkgever worden dan had je kapitaal nodig voor een fabriek, machines en arbeiders. Werknemers waren meestal laag opgeleid en van echte sociale zekerheid was nog geen sprake. Een goede onderhandelingspositie hadden arbeiders meestal niet. Heel vreemd is het dan ook niet dat er werd besloten om werkgevers te verplichten om voor hun werknemers te zorgen. Noblesse oblige.

Tegenwoordig kan je met een goed idee en een internetverbinding al werkgever worden en zijn werknemers steeds hoger opgeleid en een stuk minder afhankelijk. De machtsverhoudingen zijn behoorlijk verschoven. Natuurlijk zijn er nog steeds mensen met een slechte onderhandelingspositie die in bescherming genomen moeten worden tegen de uitbuiting van slechte werkgevers. Maar de groep modern werkenden

die als werkgever niet per se rijk en machtig is en als werknemer niet per se arm en afhankelijk, groeit gestaag. Deze arbeidswetgeving en het sociale zekerheidsstelsel is niet op deze groep modern werkenden ingesteld.

In deze brainstormsessie gaf Roos Wouters, directeur van **de Werkvereniging**, een belangenplatform voor modern werkenden, ons een inkijkje in de veranderende behoeften en wensen. Samen kijken wij wat deze modern werkenden tegenwoordig nodig hebben om optimaal te kunnen functioneren op een arbeidsmarkt die voortdurend in beweging is.

Vragen

1. Stel, je hebt een toverstokje en je kan de ideale arbeidsmarkt creëren voor Nederland, hoe ziet die er dan uit?
2. Wat is 'succes' op de arbeidsmarkt?
3. Wat moet er gebeuren om werkstress en burn-outs te verminderen?
4. Hoe ziet het vangnet eruit? Waaruit bestaat het en hoe is het georganiseerd?

1 Burger Service Model

Modern Werkenden hebben behoefte aan een sociaal zekerheidsstelsel dat inspeelt op de behoeften van vandaag en tevens ruimte laat voor de behoeften van morgen. Hoe kunnen we collectieve voorzieningen individueel organiseren? Dat vraagt om een stelsel dat wederkerige flexibiliteit in combinatie met zekerheid biedt. En dat oog heeft voor individualisme zonder 'a sociaal' te zijn.

Wat nou als we een stelsel inrichten dat opdrachtgevers en werknemers als gelijke burgers naast elkaar plaatst en we dit stelsel het Burger Service Model (BSM) noemen? Bij het BSM is de toegang tot verzekeringen, voorzieningen en opleidingsgelden losgekoppeld van werkgever en branche. Iedere burger die een bijdrage levert aan de arbeidsmarkt, of dat nu in vaste dienst is of flexibel, draagt bij en krijgt daarmee toegang.

Tegenwoordig heeft iedereen een uniek Burgerservicenummer (BSN). Daarop wordt bijgehouden wat je per jaar verdient en hoeveel belasting je moet afdragen. Als we de opbouw van de sociale verzekeringen en voorzieningen aan dit nummer koppelen en collectief een minimale premieafdracht afspreken die wordt doorberekend in het bruto 'loon', dan is dat wel zo eerlijk en helder. Zo kunnen mensen met vaste contracten wendbaar worden zonder dat zij bang hoeven zijn om hun opgebouwde rechten te verliezen. De rechten zijn namelijk aan het BSN gekoppeld en niet aan de werkgever.

Flexwerkers en zelfstandigen krijgen toegang tot collectieve sociale zekerheden waardoor het collectiviteitsvoordeel voor iedereen wordt vergroot. En ondertussen verlost het werkgevers van de starre zorglast die ten koste gaat van de flexibiliteit.

'Een leven lang tot elkaar veroordeeld zijn' is dan definitief voorbij. Dit BSM houdt de vaste krachten minder gevangen, maakt flexwerkers minder vogelvrij én biedt opdrachtgevers en werknemers de gewenste wederkerige flexibiliteit in combinatie met zekerheid.

2 Een jaarlijkse zekerheden-APK

Bestaanszekerheid op maat vraagt om risicobewustzijn. Stel dat werkenden bijvoorbeeld door middel van het Burger Service Model, automatisch een bepaalde premie afdragen aan een oudedagsvoorziening, een persoonlijk ontwikkelbudget en bij arbeidsongeschiktheid. Dan is het vervolgens van belang om werkenden de ruimte te geven om verantwoord te kiezen hoe zij dat budget willen inzetten. Wat optimaal of maximaal is voor de een, is dat niet voor de ander.

Wat nou als we om bestaanszekerheid op maat te kunnen leveren, werkenden vragen een inschatting te maken van de risico's. En hoeveel buffer ze in wensen te zetten om deze risico's af te dekken. Daar zou een jaarlijkse APK aan bij kunnen dragen. Om mensen bewust te maken van hun financiële situatie en de risico's die zij al dan niet lopen, zou die jaarlijkse 'APK-keuring' via je DigiD ingevoerd kunnen worden. Je bevestigt of verandert de opbouw van jouw oudedagsvoorziening op basis van de inzichten die deze APK verschaft in je financiële situatie op het moment dat je, onder ongewijzigde omstandigheden, de AOW leeftijd bereikt. Hetzelfde kan gelden voor arbeidsongeschiktheid. Hoe ziet je financiële situatie eruit als je nu arbeidsongeschikt zou worden? Hoe ziet het eruit als je de komende 2, 5 jaar of de rest van je leven gedeeltelijk of volledig arbeidsongeschikt blijft? Heb je daarvoor een verzekering, een schenkring en/of genoeg geld opzij gezet om al deze risico's voldoende af te dekken? Ook het kennis- en ontwikkelingsniveau kan hierin meegenomen worden. Het is belangrijk om inzichtelijk te maken of vaardigheden en vakkennis nog aansluiten op de behoefte van de arbeidsmarkt. Op die manier kan er een inschatting komen of je je individueel ontwikkelbudget moet aanwenden om de kans op werkzekerheid te vergroten. De APK keuring moet vooral bijdragen aan de bewustwording van risico's en of mensen de juiste zekerheden in de juiste hoeveelheid

voor zichzelf hebben geregeld. Door mensen bijvoorbeeld via een oproep naar DigiD elk jaar te vragen of de eerder gekozen zekerheden en risico's nog steeds voldoen, blijven mensen zich bewust van hun opgebouwde bestaanszekerheid en de daarbij behorende risico's.

3 Het ideale werk vindt jou

Het is nog steeds zo dat we meestal zelf solliciteren op een functie. We proberen ons te schikken en te plooiën naar de vraag van de werk- of opdrachtgever. Maar een perfecte match is het vaak niet. Toch is er zo veel over ons bekend waardoor de ideale baan ons kan vinden.

Wat nou als de ideale baan of klus jou vindt? Algoritmes zijn tegenwoordig in staat om een match te maken op basis van persoonlijke skills, voorkeuren, valkuilen en ambities. Een algoritme kan verzamelde kennis over een persoon gebruiken om te weten wat hem of haar echt beweegt en blij maakt of we avond- of ochtendmensen zijn, waar wij echt niet goed in zijn en waarin wij juist uitblinken. Waarom zouden we dat niet inzetten op de arbeidsmarkt? Nu al gebruiken (en ja, ook misbruiken) bedrijven als Facebook en Google deze kennis om ons koopgedrag te beïnvloeden. Wat als we de regie terugpakken? Als we alle kennis die nu over ons vergaard wordt, opslaan in ons eigen digitale paspoort? Dan worden we zelf heer en meester van onze persoonlijke data en kunnen wij zelf bepalen wanneer we wie toegang verlenen. Als we dan bijvoorbeeld naar werk of een opdracht zoeken, dan kunnen we ons digitale paspoort openzetten voor de arbeidsmarkt. We geven aan wat ideale uren en dagen zijn om te werken of juist vrij te zijn. Voorkeuren, skills, karaktereigenschappen en gedrag worden gematcht op basis van de skills, karaktereigenschappen en het gedrag dat voor dat specifieke werk nodig is. Zet je deze algoritmes op de juiste manier in, dan kan een perfecte match ontstaan zonder dat er ooit nog gekeken wordt naar kleur, afkomst, geslacht, seksuele voorkeur, papiertjes of 'handicaps'. Jij bent immers de perfecte match.

4 Het basisinkomen

Er is natuurlijk al veel over gezegd en geschreven. Het Basisinkomen is een prachtig idee. Het basisinkomen is een vast maandinkomen voor iedere burger. Voor iedereen vanaf een bepaalde leeftijd. Per persoon uitgekeerd, niet per huishouden. Zonder voorwaarden. Het gaat uit van de aanname dat alle mensen deugen. En, het is genoeg om basaal van te kunnen leven. Het levert de overheid heel veel besparing op in wetten, uitkeringen en uitkeringsinstanties. Het hele systeem wordt een stuk eenvoudiger. Nooit meer een toeslagenaffaire...

Wat nou als mensen die nu op bijstandsniveau leven en schulden hebben, hierdoor veel minder financiële stress ervaren? Niet dat alle stress dan voorbij of uitgesloten is, maar de financiële stress is minder. Dat geeft ruimte. Iedereen kan vervolgens met alle tijd die er is, doen wat hij of zij wil. En dat zal voor veel mensen gewoon werken zijn, omdat werken nu eenmaal veel meer brengt dan alleen geld. Werk levert ook sociale contacten, erkenning en waardering, groei- en ontwikkelingsmogelijkheden en voldoening. Andere mensen zullen vrijwilligerswerk gaan doen en dat blijft ook broodnodig, ook na invoering van een basisinkomen. Een klein deel van de mensen zal misschien niets gaan doen. En dat is dan ook OK. Het Bruto Nationaal Geluk verhogen? Voer het basisinkomen in!

5 De Deug-lat

Modern Werkenden hebben behoefte aan goed werk- en opdrachtgeverschap en goede moderne dienstverlening. Maar hoe weet je als werkende nu welke organisatie, aanbieder of platform deugt als het gaat om duurzaamheid, en welke niet?

Wat nou als we het koren van het kaf scheiden met een concept onder de werktitel 'de Deug-lat'. Deze lat maakt inzichtelijk welke dienst of organisatie optimaal inspeelt op de behoeften van werkenden, zodat zij – en de overheid – weten welke moderne organisaties en diensten duurzaam, toekomstgericht en betrouwbaar zijn. Denk bijvoorbeeld aan moderne arbeidsongeschiktheidsverzekeringen, schenkkringen zoals een broodfonds, pensioen-aanbieders, platformen en bemiddelaars als uitzendbureaus en payroll- of verloningsbedrijven. Maar ook aan opdrachtgevers, opleiders en tools.

Als we de lat hoog leggen kan het er ook voor zorgen dat organisaties en diensten gestimuleerd worden om het belang van werkenden op het netvlies hebben. En te houden. Hoe scoren zij bijvoorbeeld op onderwerpen die modern werkenden belangrijk vinden zoals de mate van:

- Keuzevrijheid, autonomie, zeggenschap;
- balans tussen individuele vrijheid en moderne solidariteit;
- transparantie over kosten en verdiensten (marges, kosten);
- waarop de dienst of organisatie arbeidsvormneutraal werkt (in hoeverre bijvoorbeeld de sociale zekerheid met jou meebeweegt)
- bureaucratie

De Deug-lat moet meer weghebben van een moderne 'consumentengids' dan van een keurmerk dat door branches of aanbieders zelf ontwikkeld is.

Het maakt inzichtelijk wat er te kiezen valt op verschillende aspecten zoals 'lens' dat ooit deed voor restaurants als alternatief op de Michelin gids. Als modern werkende kun je aangeven waar je ongeveer naar opzoek bent en wat daarbij van groot of minder groot belang is. Het algoritme van de Deug-lat zal die aanbieder naar boven halen die het beste aan die wensen voldoet. Geen gelijke monniken, gelijke kappen (Michelin) maar een lat op maat.

De gezonde mens

In de Blue Zones (gebieden met de hoogste levensverwachting ter wereld) zijn mensen bovengemiddeld oud en gelukkig. Ze eten gezond, vooral groente en nauwelijks vlees. Ze werken tot op hoge leeftijd door, leven met familie en vrienden die elkaar altijd tot steun zijn en ze blijven zowel geestelijk als lichamelijk fit.

In de brainstorm over de gezonde mens met Herman Poos als inleider, werd nagedacht hoe we in eigen land ook gezond en gelukkig oud kunnen worden. Herman deelt, met zijn organisatie **Broccoli & Kohl** kennis en kunde over de principes van de Blue Zones. Hij inspireert zijn deelnemers o.a. met lezingen en andere (sport)activiteiten.

Tal van suggesties werden aangedragen. Variërend van een gezonde schoollunch en samen sporten in de parken tot een gezondheidsverzekering en collectieve verantwoordelijkheid om te werken voor een verantwoorde leefstijl in wijken

en buurten. Daarbij werd ook gekeken naar succesvolle concepten over de landsgrenzen heen. De gemene deler van alle ideeën is het **samendoen met andere burgers en zelf verantwoording te nemen.**

Vragen

1. **Wat kunnen we bedenken om Nederlanders te stimuleren gezonder worden? (vanuit overheid, vanuit organisaties, vanuit onszelf)**
2. **Hoe kunnen we mensen gezonder laten eten?**
3. **Hoe kunnen we mensen meer laten bewegen?**
4. **Hoe kunnen we jong en oud meer verbinden?**

1 Bonus/malussysteem in de zorg

Een auto is voor veel mensen een kostbaar bezit. Reparaties kosten ook vaak veel geld. Met een autoverzekering kun je je daar tegen verzekeren. Zo'n autoverzekering stimuleert je vervolgens om goed op je auto te passen. Zo bouw je schadevrije jaren op en dat levert dan weer korting op je verzekeringspremie op (bonus-malus principe). De eigenaar van de auto past er zijn rijstijl op aan. Nederlanders zijn immers gek op korting.

Een lichaam is ook een kostbaar bezit. Er kan veel kapot gaan en de herstelkosten kunnen variëren, zeker wanneer er bijvoorbeeld ziekenhuiszorg nodig is. Een deel van de schade is toe te schrijven aan de leefstijl van de eigenaar van het lichaam.

Wat nou als we het bonus-malus principe ook op de verzekering van het lichaam, de zorgverzekering, toepassen?

Bijvoorbeeld:

Alle jaren dat u geen beroep heeft gedaan op de zorg, het ziekenhuis, de operaties en overnachtingen van het ziekenhuis, krijgt u korting op uw premie. Of, alle jaren dat u geen last heeft van leefstijlgerelateerde ziektes, krijgt u korting. Of, alle jaren dat u meedoet aan leefstijl-verbeterende activiteiten, krijgt u korting.

Denk er maar op door. Waarom doen we het bij de auto wel en bij het lichaam niet? Daar moeten we toch ook goed voor zorgen?

2 Warme lunch op alle scholen

Vroeger was de warme lunch heel gewoon. In sommige gezinnen nog steeds. Ook in de landen om ons heen. Het is heel gezond om je lichaam midden op de dag te voeden met warm en voedzaam eten, wat je nodig hebt voor de middag en avond. Lunchen op school zien we ook steeds vaker. Overblijven is normaal of er is een continue rooster, waardoor iedereen op school is rond lunchtijd. Kinderen moeten echter zelf hun eten meenemen.

Wat nou als alle kinderen op de basisschool 's middags een warme en gezonde lunch zouden krijgen? Zoals ook in steeds meer kinderdagverblijven wordt gedaan. Eten verbindt, vreemde ogen dwingen om nieuwe smaken te proberen en zo kunnen we alle kinderen goed voeden. In Frankrijk krijgen kinderen een 4-gangen menu op school. Dat hoeft niet hier. Laten we starten met een voedzame warme maaltijd. Bereid op school of gemaakt door mensen uit de buurt of commercieel ingekocht. Betaald uit het schoolgeld of met subsidie van de (lokale) overheid.

De voordelen?

- ▶ Kinderen, ook uit arme gezinnen, krijgen minimaal een keer per dag een gezonde en voedzame maaltijd.
- ▶ Ouders worden ontlast, hoeven geen eten meer mee te geven.
- ▶ Kinderen leren groente eten en meer smaken kennen.
- ▶ Er ontstaat werkgelegenheid als het door mensen uit de buurt wordt bereid.

99% van de Nederlandse kinderen eet te weinig groente

Aldus het pleidooi van overgewichtspecialist Jaap Seidell en D66-senator en oud-SER-voorzitter Alexander Rinnooy Kan. Zij stellen daarbij dat scholen daar wat aan kunnen veranderen.

De Internationale School in Breda en basisschool Casa in Pijnacker werken al volgens dit idee. En Wageningen University & Research en de Vrije Universiteit Amsterdam doen met verschillende partners onderzoek naar de schoollunch op de basisschool.

3 Sporten in parken

Het is een feit: bewegen is gezond. Meer bewegen kan door te wandelen of te fietsen of door te gaan sporten. Sporten kan in teamverband of individueel. Teamsporten zijn daarbij vaak gekoppeld aan een vereniging, met vaste tijden, met contributie en met vrijwilligerstaken. Dat past niet iedereen. En dus gaan heel veel mensen individueel sporten, in een sportschool of buiten. Geen gedoe en zelf je tijd kiezen. De lol van samen sporten heb je echter niet. Bij sporten in teamverband werk je ook aan je sociale contacten en leer je nieuwe mensen kennen. Stel je eens voor dat je los-vast, maar toch in teamverband zou kunnen sporten? Bijvoorbeeld in een park? In veel parken in Nederland wordt ook nu door groepen 'spontaan' gesport. Of je als buitenstaander mee kan doen, is vaak niet duidelijk. En niet iedereen is zo assertief om dat te vragen.

Wat nou als er in het park een bord is (en op de site van het park een agenda) waarop de 'open' sportactiviteiten voor groepen staan. Dan vind je op vrijdagavond een volleybalgroep als dat je sport is en kun je op zaterdagochtend aanhaken bij de frisbee-groep. Zonder accommodatie, zonder contributie en zonder vrijwilligerstaken, maar toch in groepsverband sporten. Met een kennismaking vooraf en een praatje achteraf.

We krijgen zo meer mensen aan het bewegen in sociaal verband. Goed voor lijf en geest!

4 Preventiebudget voor de wijk

Een goede leefstijl helpt om bepaalde ziektes te voorkomen. Leefstijl-geneeskunde is een opkomend specialisme. Je leefstijl veranderen is echter moeilijker dan het innemen van een pil. Het vraagt om gedragsverandering. En gedragsverandering is niet het vakgebied van een huisarts. In een consult van 10 minuten kan een huisarts een patiënt informeren en toespreken, maar dat leidt vaak niet tot de daadwerkelijke gedragsverandering. Daar is coaching, tijd en motivatie voor nodig.

Wat nou als alle wijken preventiebudget krijgen en dat huisartsen, diëtisten en andere gezondheidsprofessionals dat samen kunnen inzetten om hun wijkpopulatie te motiveren, te inspireren en te coachen? Dat hoeven ze niet zelf te doen, daar kunnen ze anderen voor inhuren. Leefstijl-experts kunnen als spreker in het buurthuis worden uitgenodigd. Leefstijlcoaches kunnen met kleine groepen aan de slag. Actieve buurtbewoners kunnen samen gaan wandelen met anderen.

Vergelijk het met het concept van de energiecoaches. Dit zijn opgeleide bewoners uit de wijk, die bij de mensen thuis komen en advies geven

op het gebied van energie. Die coacht op het gebruik van stroom en gas en licht. Zo kunnen er ook wijkcoaches zijn die adviseren over menselijke energie, over voeding en bewegen.

Samen worden we gezonder met het preventiebudget van de wijk!

5 Laat mensen samen wandelen

In corona-tijd lijkt wandelen wel her-ontdekt. We doen het alleen, of samen, met een app of een stappenteller. Elke dag wandelen houdt je gezond en fit. In het Verenigd Koninkrijk ontwikkelde men de 'Five ways to well-being'. Dit zijn vijf eenvoudige activiteiten, die, als je ze elke dag doet, je welzijn verhogen.

Connect, Give, Take notice, Be active en Keep learning. Eenvoudige begrippen die goed te combineren zijn.

Een voorbeeld: als je samen met iemand anders een wandeling maakt en daarbij om je heen kijkt en oog hebt voor je omgeving en de natuur, werk je met één activiteit aan drie van de vijf manieren om je welzijn te verhogen.

Wat nou als we zoiets ook in Nederlandse gemeenten zouden opzetten?

De gemeente Glasgow heeft het gezamenlijk wandelen omarmd en wordt het gefaciliteerd door een organisatie, GlasgowLife. "Our mission is to inspire the city's citizens and visitors to lead richer and more active lives through culture, sport and learning". Elke week worden er in Glasgow 50 wandelingen georganiseerd, in parken en bossen. Ze zijn gratis en duren ongeveer een uur. Soms gecombineerd met een gids, zodat je ook nog wat leert.

Inclusieve samenleving

Een samenleving waarin iedereen open en veilig zichzelf kan zijn. Een samenleving waarin we ruimte maken voor elkaar, gelijkwaardig zijn en waar een diverse groep mensen aan het roer staat. Mensen met al hun verschillende achtergronden kunnen niet alleen mee doen, maar ook mee beslissen over wat we doen. Een samenleving waarin verschillen zichtbaar zijn en gevierd worden. Al deze punten maken een inclusieve samenleving. In zo'n samenleving maakt het voor je kansen niet uit wie je bent en hoe je achtergrond eruit ziet. Wat je sekse, gender, seksuele oriëntatie, religie, etniciteit, migratieachtergrond, leeftijd, fysieke mogelijkheden, klasse, opleidingsniveau ook zijn. Jij doet ertoe!

Op dit moment is de inclusieve samenleving nog een toekomstbeeld. Discriminatie en ongelijkwaardigheid zijn aan de orde van de dag. Tegelijkertijd wordt de noodzaak voor een diverse en inclusieve samenleving steeds duidelijker en zijn er prachtige plannen over hoe we dat kunnen bereiken.

De brainstorm over de inclusieve samenleving werd ingeleid door Barbara Oud. Barbara is specialist in diversiteit & inclusie. Ze streeft naar een samenleving waarin elk mens veilig en open zichzelf kan zijn. Dit doet ze onder andere door organisaties te begeleiden bij meer inclusief werken. Barbara: "Wat zo inspirerend is, is dat er geen vast eindpunt is; de context verandert continu, en daarmee ook de ideeën over inclusie. Dit vraagt om open en echt communiceren, en steeds zoeken naar nieuwe oplossingen en mogelijkheden."

Vragen

1. Als we in een inclusieve samenleving leven, dan zie ik....
2. Hoe zorgen we ervoor dat iedereen in Nederland veilig zichzelf kan zijn?
3. Hoe maken we organisaties (werkplekken) diverser en inclusiever?
4. Hoe kunnen we de samenleving voor iedereen toegankelijk maken?

1 de Dag van de Inclusiviteit: Verschillen zijn er om te vieren!

De huidige samenleving zit vol aannames en vooroordelen over mensen die niet beantwoorden aan 'de norm'. Ook in onze, zogenaamd vooruitstrevende, westerse samenleving. Een discussie hierover gaan velen, vaak uit onwetendheid en angst, uit de weg. De witte, jonge hetero is nog steeds de norm voor succesvol leven en werken. Terwijl juist onze verschillen een verrijking zijn voor de samenleving. Door die te zien en te erkennen wordt de onbewuste angst voor het onbekende overwonnen. Want angst is vaak een reden voor uitsluiting of discriminatie.

Wat nou als de overheid, samen met alle minderheidslobbygroepen een dag uitroept als 'de Dag van de Inclusiviteit'. Waarop we op een laagdrempelige manier aandacht vragen voor het gezamenlijk streven naar een inclusieve samenleving. Waarin verschillen tussen mensen benut en gevierd worden, iedereen zichzelf kan zijn, gerespecteerd wordt, en evenveel kansen krijgt, ongeacht, leeftijd, fysieke of geestelijke beperking, ras, religie of geaardheid.

Een dag waarop het leven op basis van wederzijds respect gevierd wordt, waar gekeken wordt naar ieders mogelijke bijdrage aan de maatschappij en het optimaal benutten van talenten. Op de Dag van Inclusiviteit vieren we de verschillen authenticiteit en kijken we naar de inzet, kwaliteiten en mogelijkheden van mensen. Met de Dag van de Inclusiviteit omarmen we het verschil en zeggen we 'Ja' tegen jezelf mogen zijn. Iedereen kan zich met allerlei acties aanmelden om deze dag mee te vieren. Werkgevers, gemeentes, omroepen, bedrijven, iedereen kan het zelf invullen. Zo vragen we jaarlijks aandacht voor een vredige, inclusieve en kleurrijke samenleving.

2 SIRE-campagne bewustwording over inclusiviteit

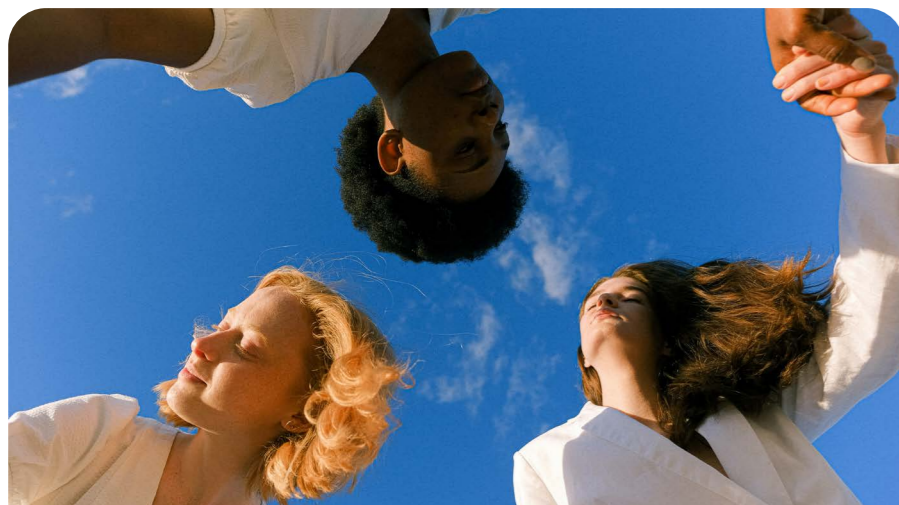

Hoe inclusief praat, denk en doe jij? Dat is best een lastige vraag, omdat je ongemerkt misschien toch vooroordelen hebt zonder je hier bewust van te zijn.

Hoe inclusief is onze samenleving eigenlijk? Denk eens aan ouderen. Ze worden gezien als zwak, een zorgkostenpost. Of denk aan de oudere werknemer die verplicht met pensioen gaat, terwijl hij of zij gewoon wil doorwerken?

Wat te denken van de mens met een fysieke beperking die mee wil doen in de samenleving, maar wordt buitengesloten door allerlei aannames, regels en andere belemmeringen. En hoe praten en denken we over LHBTI's? Over mensen met een verstandelijke beperking? Over allochtonen, vluchtelingen? Of over mensen die psychisch kwetsbaar zijn? Hoe inclusief praat, denk en doe je als het om deze mensen gaat?

Wat nou als we een SIRE campagne starten voor meer bewustwording op het thema 'Inclusie en Diversiteit', waarbij we mensen laten nadenken over de vraag: Hoe vaak denk, praat en doe je wel of niet inclusief? Zo'n campagne wordt uiteraard ontwikkeld in samenwerking met professionals in diversiteit en inclusie. Inclusie en diversiteit voor een mooie samenleving!

3 Kijk verder dan de verpakking

Mensen worden nu vaak, onbewust, op een aantal duidelijk zichtbare aspecten beoordeeld: op sekse, leeftijd, daarna vaak op kleur en diploma. Dat levert een veel te beperkte blik. Want de mens is een uniek individu met zoveel meer elementen dan dat.

Wat nou als we eens een lijst maken van alle elementen die de mens maken zoals ze is. En laten we dit als lesstof aanbieden op HBO- en WO-opleidingen die specifiek te maken hebben met mensen. Denk aan domeinen als management, marketing, zorg en sociale wetenschappen, communicatie, journalistiek of fotografie. Zodat we een nieuwe generatie professionals bewust maken van de vele aspecten die iemand in zich heeft en voor een unieke persoonlijkheid zorgen. Dat 'een diverse groep mensen' meer omvat dan een groep mannen en vrouwen van verschillende leeftijden en verschillende huidskleuren.

Hoe zou dat er uit kunnen zien? Bijvoorbeeld zo: Een lesmethode voor mensgericht werken. Ga jij met mensen werken? Dan moet je dit weten. Mensen verschillen in veel aspecten, maar dat zie je niet direct. Deze 10 elementen bepalen hoe iemand in het leven staat. Wees je bewust van je vooroordelen en neem deze 10 elementen altijd mee bij je beoordeling van mensen. Een mens is meer dan de 'verpakking'.

De tien elementen zijn: sekse, culturele achtergrond, opvoeding, leeftijd, gezondheidsaspecten, seksuele voorkeur, werkervaring, opleiding, levensbepalende gebeurtenissen en politieke voorkeur.

Ezelsbrug: SCOLG & SWOLP.

Kijk voor kinderen naar SCOLG, kijk voor volwassenen naar SCOLG en SWOLP.

4 De HR-manager is een bioloog!

"Ik ben anders dan jij!" Ondanks dat we dit allemaal weten én voelen, blijken diversiteit en inclusiviteit lastig in praktijk te brengen. Veel overheden en bedrijven vertalen hun diversiteitsbeleid in een reken-exercitie: zoveel mannen, vrouwen, genderneutraal, afkomst, beperking, etc. De uitvoering leggen zij op het bordje van HR en recruitment. Kennis over de werkelijke waarde van diversiteit voor organisaties, zoals duurzamer, creatiever, oplossingsgerichter, weerbaarder en hoe je dit creëert, ontbreekt.

Gelukkig is er een instituut dat uitblinkt in diversiteit en ons met liefde, prachtige lessen leert! En dat is: de natuur. De natuur is divers én inclusief. Eén van de krachtigste natuurwetten luidt: Hoe groter de diversiteit, hoe weerbaarder en vruchtbaarder het eco-systeem!

Wat nou als we die kennis in organisaties gaan toepassen? Hoe? Door biologen, kenners van de natuur, te koppelen aan HR en ze samen het bos in te sturen. Of de boer op. Als HR-verantwoordelijke word je vast en zeker blij als je het belang van diversiteit leert te doorgronden, waardoor je in staat bent om het eco-systeem van je organisatie te versterken. Na afloop van

de excursie met de bioloog vertaal je de lessen uit de natuur naar jouw organisatie. Het rekruteren en aannemen van nieuwe collega's, beoordeling, doorgroei, training en opleiding wordt bepaald aan de hand van natuurlijke diversiteitsprincipes. Het rekenmodel kan bij het grof vuil. Stel je voor dat HR in de rol van organisatie-bioloog diverse, inclusieve organisaties creëert. Dit zou een geweldige impact zal hebben op de weerbaarheid en duurzaamheid van onze samenleving!

5 Bestempel inclusieve organisaties!

!Weet je het nog? Hoe blij je vroeger was als je van je docent een sticker of een stempel in je schrift kreeg als je je werk goed gedaan had? Van goedkeuring word je blij en raak je gemotiveerd. En van een stempel in het schrift van je klasgenoot raak je al helemaal gemotiveerd! Voor inclusieve organisaties bestaat er nog geen overkoepelende certificering. En dat terwijl de noodzaak en voordelen van divers en inclusief werken steeds duidelijker worden. Immers, in een diverse en inclusieve organisatie kunnen medewerkers open en veilig zichzelf zijn, presteert de organisatie beter, en draagt de organisatie bij aan een meer inclusieve samenleving als geheel. Dat is zonder twijfel een stempel in je schrift waard!

Wat nou als we zo'n stempel zouden ontwikkelen. Een stempel voor organisaties die actief werken aan een inclusieve organisatie, met inclusief leiderschap en inclusieve doelstellingen. We maken gebruik van de voordelen van een stempel; die kan je namelijk in verschillende kleuren inkt drukken. Organisaties die zich openlijk committeren aan inclusief werken krijgen de startkleur, laten we zeggen blauw. Organisaties die goed op weg zijn krijgen een gele stempel, en organisaties die vergevorderd zijn krijgen een paarse stempel. Een lijst met positief geformuleerde criteria maakt duidelijk wie er in welke fase van inclusiviteit zit. Via een netwerk komen ze met elkaar in contact, leren ze van elkaar, en raken gemotiveerd door hun eigen en elkaars stempels. Op steeds meer plekken worden de stempels zichtbaar. Steeds meer organisaties, en mensen, maken bewust de keuze voor inclusie. Op naar een paars bestempeld land!

De leidende burger

Het thema de leidende burger staat, op het vlak van politiek en democratie, voor de burger die moet leiden. Maar ook voor de burger die lijdt. Want er is teveel afstand tussen een burger en een besluit dat genomen wordt door kabinet en parlement. In Nederland kiezen we nu al bijna twee eeuwen de controle op de macht, maar niet de macht zelf. Als kiezer bepaal je niet wie minister president wordt of welke coalitie er komt. Je bepaalt niet welk onderwerp of welke maatregelen in het regeerakkoord komen. En als er onderwerpen in komen die eerder nergens geagendeerd stonden, moet je jaren wachten voordat je het via een stem op één persoon op een lijst van een politieke partij kan proberen te corrigeren. De burger heeft te weinig directe invloed. Daarom lijdt de burger.

In dit hoofdstuk formuleren we een paar creatieve ideeën over hoe de stem van de burger versterkt kan worden, meer impact kan hebben. Maar ook of we via een andere vorm van representatie en rouleren, burgers meer leidend

kunnen laten zijn. Meer leidend dan in het huidige politieke veld. Waar de partijpolitieke vertegenwoordigers vaak onder fractie-discipline functioneren, coalitiedwang voelen of onder invloed van lobbyisten te ver afstaan van kiezers. Kortom, de leidende burger. Deze brainstormsessie werd ingeleid door Niesco Dubbelboer, coördinator bij **Meer Democratie**, een beweging die alle Nederlanders meer zeggenschap wil geven in de politiek en de maatschappij.

Vragen

1. Hoe kunnen we de invloed van burgers vergroten op lokale politiek?
2. Hoe kunnen we de invloed van burgers vergroten op landelijke politiek?
3. Hoe maken we de burger echt leidend?
4. Als we de democratie opnieuw mogen uitvinden, waar denk je dan aan?

1 De Tokendemocratie, directe vertegenwoordiging anno nu

Wat nou als we alle stemgerechtigden niet een stempas geven, maar een digitale token, gekoppeld aan het BSN-nummer en te beheren via DigiD. Deze token kunnen zij toekennen aan een natuurlijk persoon in Nederland. Zij kunnen die toekenning op ieder moment ook intrekken of aan iemand anders toekennen. Elke 80.000 tokens die een persoon ontvangt, geven recht op het vullen van 1 zetel in het parlement (=de kiesdrempel). Deze hoeft die zetel niet zelf te bezetten, maar mag iemand anders (of meerdere mensen bij meerdere zetels) vragen dat te doen.

De Tokendemocratie is een doorlopend proces en kent geen verkiezingen meer. Iemand blijft in de Kamer zolang hij of zij het benodigde aantal tokens heeft. Is een tokeneigenaar ontevreden, dan kan die zijn token weghalen. Zakt een Kamerlid, gedurende een vastgestelde periode, onder de kiesdrempel, dan moet hij of zij uit de Kamer.

De Ministers worden benoemd via een sollicitatiecommissie. Iedere burger kan solliciteren op vacatures; een Kamercommissie komt met een aanbeveling en de Kamer kiest en benoemt. De ministers hoeven dus geen partijpolitici te zijn. De Ministerraad kiest zelf haar voorzitter, de premier. Partijen kunnen wel blijven bestaan en kunnen burgers vragen om hun token.

De Tokendemocratie kent een aantal voordelen en consequenties. Er zijn geen verkiezingen meer met de bijbehorende vierjaarscyclus. Politici zitten met een direct herleidbaar mandaat in de Kamer en kunnen dat mandaat verliezen. De kiezer heeft doorlopend gelegenheid om zijn of haar stem te laten horen en te wijzigen. Voordeel is ook dat individuen en niet-politieke partijen één of meer zetels kunnen krijgen: Greenpeace kan ook meedoen en haar leden oproepen om hun tokens aan een Greenpeace-vertegenwoordiger te geven.

2 Volksvergadering: De Verenigde Straten van...

Stel je eens voor dat er in jouw gemeente een jaarlijkse volksvergadering wordt georganiseerd. Zoals in Zwitserse kantons waar jaarlijks wel 4500 mensen bij elkaar komen op het dorpsplein om te stemmen over voorstellen die door de gemeenteraad worden behandeld.

Wat nou als wij per straat iemand vertegenwoordigen? Per gemeente komen er dan al snel honderden of duizenden medeburgers samen. Elke straat of elk buurtje kent wel een actief iemand die zich bekommert om wat er gebeurt in de directe omgeving. Die zou het centrale aanspreekpunt kunnen zijn. Elke straat of buurt heeft wel een buurtapp of Facebookgroep waarin afwisselend sociale activiteiten en zaken over veiligheid met elkaar gedeeld worden. De straatvertegenwoordiger houdt in de gaten wat er speelt aan gemeenschappelijke zaken. Denk aan een vervuilde straat, kapotte lichten, eenzame buurtgenoten die lichte hulp nodig hebben. En als er iets speelt dat de buurt overstijgt, dan wordt contact gemaakt met de nabijgelegen buurten voor overleg en eventueel actie richting de gemeente. Is een onderwerp groter dan de buurt of straat dan kan het 'opgetild' worden naar de Volksvergadering. Omgekeerd kan ook de gemeente via alle straatvertegenwoordigers vragen of burgers willen meedenken. Bijvoorbeeld via de buurtapp. Zo kan de gemeente heel snel meningen, ideeën, wensen of klachten ophalen.

De Volksvergadering komt jaarlijks bijeen in een grote zaal. Op die feestelijke dag komen dan alle contactpersonen bij elkaar om te discussiëren en te besluiten over een actueel onderwerp dat iedereen in de gemeente bezighoudt.

Zo krijgt de kennis en betrokkenheid van burgers meer invloed op de politiek. Het is een andere vorm van representatie die fijnmaziger is en meer verbinding bereikt; vanuit het perspectief van de burger, de straat, de buurt.

3 De gespreide stem

Spread je stem, voor invloed en impact!

Wat nou als mensen bij de Tweede Kamer verkiezingen hun stem zouden kunnen spreiden over verschillende partijen en de voorstellen rond thema's waar ze het meeste belang aan hechten. Elke stem is 100% waard. Stel dat iemand de klimaatplannen van GroenLinks geweldig vindt en de migratieplannen van de PVV dan kan de kiezer besluiten zijn stem te spreiden. Indien de kiezer dat niet wil, kan hij of zij natuurlijk ook gewoon op een partij stemmen. Via een slimme rekentool worden alle percentages van alle kiezers bij elkaar opgeteld en dat leidt tot een zetelverdeling.

De beloning voor de partij is dat als hun plan het hoogste percentage scoort op een thema, dat zij dan de minister op dat dossier mogen leveren. Zo wordt een 'zakenkabinet' gevormd met ministers uit de verschillende partijen die werk gaan maken van hun voorstel en plan binnen dat domein. De Kamer controleert de ministers.

Het doel van dit idee is tweeledig. Mensen bepalen meer de onderwerpen waar aandacht aan wordt besteed en ze hebben invloed op de aanpak van het onderwerp. Tweede doel is dat het kabinet niet het parlement beïnvloedt (zoals nu gebeurt door coalitieakkoorden), maar dat het parlement beter haar controlerende taak kan uitvoeren.

Gerelateerde ideeën zijn te vinden bij Het Nieuwe Kiezen (hetnieuwekiezen.nl) en de Burgeragenda van De Goede Zaak (burgeragenda.nl)

De Volksvergadering is geïnspireerd op de Zwitserse volksvergadering, in bijv. kanton Appenzel en de voorbeelden uit het oude Athene. Daar waren loten en rouleren van vertegenwoordigers in publieke functies heel normaal. Ook namen de vrije burgers samen op het plein besluiten in de volksvergadering. We hebben het gecombineerd met ervaringen met de burgerberaden, waar gelote burgers samenkomen om als een representatieve afspiegeling van de burgers van de gemeente na te denken over het oplossen van heikele kwesties.

4 Ideeën ophalen in het land

Veel Nederlanders hebben goede ideeën voor Nederland. Maar nu weten ze niet waar ze ermee naar toe moeten. Daarbij wil of kan niet iedere bedenker ook de uitvoering doen. De plek waar een idee bedacht wordt, is niet altijd de plek waar het idee ook verder kan komen.

Wat nou als de overheid een verzamelplaats, een database, een marktplaats, voor die goede ideeën maakt? Zoals ook in grote bedrijven gebeurt. Als we nou eens een goede en gestructureerde site maken waarop mensen hun ideeën kwijt kunnen? Waar ze kunnen reageren op openstaande vragen van de overheid, ministeries, gemeenten, politieke partijen of non-profit organisaties. Vragen en kwesties zonder jargon, in toegankelijke taal. Reacties aan de hand van een ideeformulier. Niet het anoniem spuien van klachten of meningen over beleid, maar goed beschreven ideeën ten behoeve van beleid. Zonder beloning, wel met erkenning en contactmogelijkheden. Deze database wordt goed doorzoekbaar en goed leesbaar en biedt inspiratie voor de beleidsmakers. Een beetje zoals deze ideeënbundel, maar dan online, groter en permanent.

Per idee staat de bedenker erbij, of het al uitgeprobeerd is en welk probleem het oplost. Om de oplossingsgerichte denkkraft aan te boren, om sneller tot de juiste oplossing te komen. Om de 'wisdom of the crowd' te benutten. Vrijwilligerswerk is niet alleen doen of uitvoeren, maar is ook denken en bedenken.

5 De burgerlijke meedenkplicht

De landelijke democratie in Nederland biedt burgers beperkte meedenkmogelijkheden: slechts één keer in de vier jaar stemmen we op een volksvertegenwoordiger.

Wil je de overheid iets vragen, dan kun je een petitie, een verzoekschrift, indienen. De overheid moet dit weliswaar aannemen, maar hoeft niets te ondernemen.

Wil je dat een onderwerp echt behandeld wordt, dan kun je een burgerinitiatief indienen met minimaal 40.000 handtekeningen. Dan wordt het onderwerp behandeld in de Tweede Kamer. Het burgerinitiatief moet gericht zijn op de vervaardiging, wijziging of intrekking van een wettelijke regeling of het te voeren regeringsbeleid. Onderzoeksbureaus en opiniepeilers vragen burgers regelmatig naar hun mening. Zit je in een panel, dan kun je zo je mening geven. Ook op het platform participatie kunnen burgers hun mening geven over projecten. En als lid van een politieke partij heb je ook invloed.

Wat nou als we het meedenken reguleren tot een soort burgerplicht? Zoals juryleden in de Verenigde Staten. Stel, elke Nederlander van 18 jaar en ouder is één maand per jaar actief meedenker. Eindigt je BSN-nummer op een 1, dan ben je in januari aan de beurt, eindigt je nummer op een 2, dan in februari. In jouw maand word je, door een nieuwe organisatie die gelinkt is aan de Tweede Kamer, actief gevraagd naar je mening over de dan lopende zaken. Via je persoonlijke DigiD kun je meepraten en meedenken. Uitnodiging vindt plaats na een soort loting, waarmee een dwarsdoorsnede van de bevolking wordt gemaakt. Het meedenken als burgerplicht maken we aantrekkelijk en belangrijk, zodat veel mensen mee gaan doen. Je burgerplicht is bijvoorbeeld vervuld als je er een avond per week aan hebt besteed, gedurende vier weken.

Verbinding met de ander

Eenzaamheid, we horen en lezen er dagelijks over in deze crisistijd. Al vóór de pandemie voelde 40% van de Nederlanders zich (te) vaak eenzaam, 10% van hen voelt zich chronisch eenzaam. Eenzaamheid kent geen leeftijd, het is complex en vraagt om maatwerk. Een 'one size fits all'-oplossing bestaat niet. Het is noodzaak dat we onze kinderen leren hoe we echte verbindingen met elkaar aangaan. Daarnaast is het van belang dat we kijken waar en hoe we elkaar kunnen ontmoeten en hoe we met elkaar kunnen verbinden. In onze woonomgeving, in onze werkomgeving, in onze samenleving.

Inleider van de brainstormsessie 'De verbinding met anderen' is Vera Vandervesse. Vera is Voorlichter & Verteller over eenzaamheid. Met haar informatieve lezing en het delen van haar eigen verhaal brengt ze (zorg)professionals en vrijwilligers meer kennis en bewustwording over eenzaamheid bij.

Haar droom is een eenzaamheidsvriendelijke wereld waarin we durven te praten en durven te vragen naar

eenzaamheid. Een wereld waarin we de mensen, die dat kunnen leren, de tools geven om hun eenzaamheid aan te pakken. En aan hen die dat door welke reden dan ook niet kunnen; aandacht geven, troost bieden en afleiding geven zodat iedereen een kleurrijker leven kan hebben.

Vragen

1. Wat kan een 'tijdelijk' eenzaam iemand zelf doen om de eenzaamheid te doorbreken?
2. Hoe kunnen 'patronen van verbinding' gestimuleerd worden?
3. Wat kunnen we mensen leren over vriendschapsrelaties beginnen en onderhouden?
4. Hoe kunnen jonge mensen bij een nieuwe start in het leven (werk, huis, stad) zo goed mogelijk starten?

1 Verhalen delen met het spel Sharing Stories!

Zingeving is belangrijk in ons leven. Een tekort daaraan kan heftige psychische klachten veroorzaken. Het raakt bovendien de hele samenleving en zorgkosten lopen er door op.

Sharing Stories is een spel waarin verhalen met elkaar worden gedeeld onder begeleiding van een spelleider. Het focust zich op het activeren van positieve herinneringen en wensen voor de toekomst. De deelnemers die zich eenzaam voelen worden op een speelse wijze uitgenodigd om verhalen te delen rondom thema's als durf, succes, plezier en liefde. Er ontstaat verbinding en respect voor elkaar. Mensen leren elkaar beter kennen en kunnen daardoor contacten aangaan. Het spel is gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek en kan worden ingezet bij sociale en emotionele eenzaamheid.

Sharing stories is een bestaand bordspel voor 2 tot 6 volwassen spelers. Het bestaat uit een grote landkaart met levensgebieden, spelkaartjes, een draaischijf, pionnen en een dobbelsteen. Het spel heeft in 2019 de Richard Hooglandprijs gewonnen. Bedenkster van het spel is Gerdie Keeler. Spelbegeleiders worden door haar getraind.

Wat nou als we dit spel gaan spelen op locaties waar mensen al bij elkaar zijn voor een activiteit, zoals verzorgingstehuizen en dagopvang. Of als we dit spel organiseren op een locatie waarbij individuele deelnemers zich kunnen aanmelden.

2 SIRE-campagne: Zonder 'echte' verbinding valt Nederland uit één

Eenzaamheid, een gevoel dat iedereen wel eens overkomt. We ervaren positieve en negatieve 'life-events' in ons leven. En je wilt je verhaal misschien aan iemand vertellen, maar die is er niet. Wanneer het gevoel van eenzaamheid te lang duurt spreken we van chronische eenzaamheid. Ons verbonden voelen is essentieel voor ons welbevinden, voor onze gezondheid. In de huidige campagnes worden mensen met eenzaamheidsgevoelens als slachtoffer neergezet en wordt het idee van hulpeloosheid en ongewenstheid bevestigd.

Wat nou als we een positieve campagne ontwikkelen, waarin we mensen bewust maken dat je zélf actief je gevoelens van eenzaamheid aan kunt pakken. Deze campagnes zijn dan te zien in het straatbeeld, op TV, op social media, op scholen. Een SIRE-campagne waarbij je ziet dat iemand actief aanbelt bij de buurvrouw met een uitnodiging om een kopje koffie te komen drinken. Dit in plaats van de eenzame vrouw die wacht tot de buurvrouw bij haar aanklopt en haar uitnodigt voor de koffie met wat lekkers.

Wat zou er nog meer te zien kunnen zijn in een positieve campagne?

- Dat langdurige eenzaamheid ernstige gevolgen heeft als je zelf geen actie onderneemt.
- Voorbeeldverhalen die laten zien dat, als je actie onderneemt, je er zelf ook uit kan komen.
- Heldere voorbeelden en laagdrempelige stappen laten zien hoe je dat doet.
- Dat de stap naar professionele hulp altijd nog gemaakt kan worden wanneer dit noodzakelijk is.

Een Nederland waar we echt met elkaar verbonden zijn!

Meer informatie: praatovereenzaamheid.nl

3 10 dingen die je kunt doen als je je alleen of eenzaam voelt

Stel je voor. Je maakt iets leuks mee op een dag. Of iets verdrietigs. Je wilt hierover praten. Je wilt dit delen, maar je ziet de hele dag niemand. Of op je werk ziet niemand jou. Dan voel je je alleen. Ja, soms zelfs eenzaam.

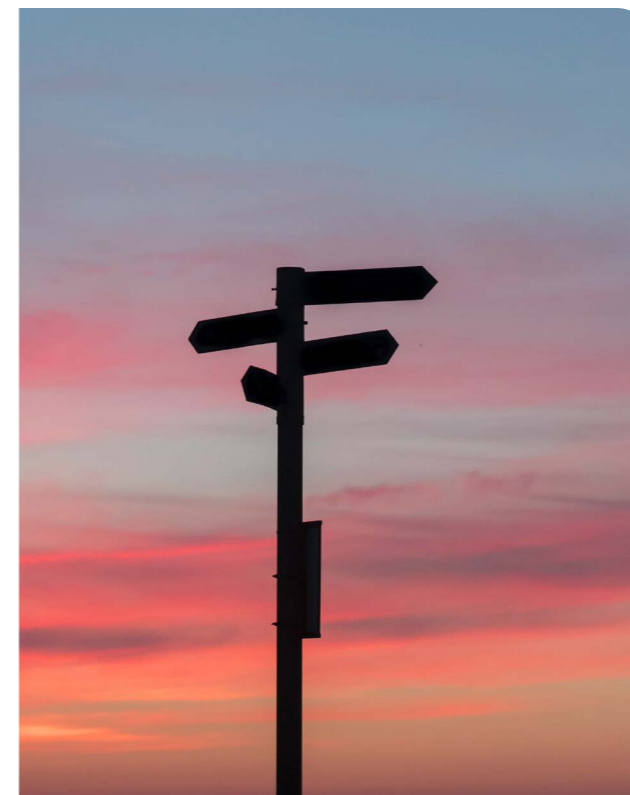
Er is niets aan de hand wanneer dit gevoel af en toe opduikt. Maar als je vindt dat het te lang duurt, wat kun je dan doen om van dit gevoel af te komen? Het zou helpen om een aantal handvatten te hebben die je helpen bij dit gevoel van eenzaamheid.

Wat nou als je op een website of via een flyer 10 tips kunt vinden wat je direct kunt doen om dit gevoel te laten verdwijnen of te verzachten. Zodat je weer met een blijer gevoel de dag doorbrengt. Gemeenten kunnen zo hun burgers op een zeer laagdrempelige manier een stapje verder helpen.

De flyer is natuurlijk overal te vinden op openbare plaatsen zoals het gemeentehuis, de bibliotheek, apotheek, scholen, enzovoort. De flyer ziet er aantrekkelijk uit om mee te nemen. Het heeft een frisse en uitnodigende uitstraling. Op de website vind je de 10 tips met verhalen – bijvoorbeeld korte filmpjes – over wat mensen hebben gedaan om hun gevoel van eenzaamheid aan te pakken.

4 Wegwijzer voor jongeren

Eenzaamheid treft ook jonge mensen die een nieuwe start maken in hun leven, op kamers gaan, een nieuwe baan beginnen, voor het eerst zelfstandig gaan wonen. Ze moeten zelf een nieuw netwerk opbouwen en dat vindt lang niet iedereen makkelijk.

Wat nou als we jonge mensen van 18 tot 30 jaar, die ergens nieuw komen wonen, bij het indienen van hun gemeentelijke adreswijziging een digitale wegwijzer meegeven waarop staat wat er in hun stad of wijk of dorp te doen is. Speciaal geschreven en vormgegeven voor hun.

Bijvoorbeeld met de boodschap: "We snappen dat het soms best even kan duren voor je mensen

leert kennen. Elke dag alleen in je nieuwe huis thuiskomen kan best eenzaam zijn. En social media, gamen en digitaal contact kan leuk zijn, maar er gaat niets boven fysiek contact. We vinden het belangrijk dat je je thuis gaat voelen in onze en daarom wijzen we je graag de weg naar allerlei manieren om mensen in je nieuwe buurt te ontmoeten en te leren kennen.

Als wij je de weg wijzen, zet jij dan de eerste stap?"

5 Van ontmoeting naar patroon van verbinding

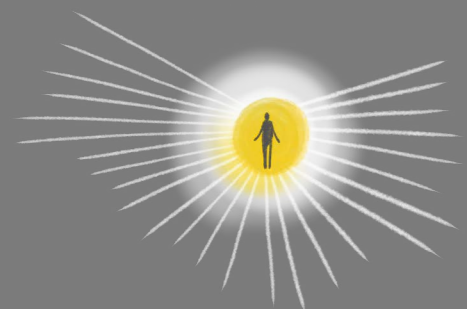

Welzijnsorganisaties en buurtverenigingen organiseren vaak allerlei activiteiten met als doel dat mensen elkaar kunnen ontmoeten. Een koffie-ochtend, een wekelijkse eettafel, een yogaklas, een spelletjesmiddag of een gezamenlijke wandeling door de buurt. Allemaal bedoeld om mensen een leuke tijd samen te geven. Maar zijn ze ook ingericht om verbinding te laten ontstaan? Dat mensen met elkaar afspraken gaan maken? Dat is helaas vaak niet het geval. Men komt naar de activiteit en na afloop wordt er gezegd: "Tot volgende week" Mensen ontmoeten is een eerste stap om uit een sociaal isolement te komen. En zo'n ontmoeting kan uitgroeien tot een vriendschappelijke relatie. Daar zijn echter wat stappen in nodig en de organisatoren kunnen daarin faciliteren. Want mensen verschillen in hun vermogen om contact te leggen. De één doet dat makkelijk en de ander is wat introvert en zal misschien wat geholpen moeten worden.

Wat nou als er naar gestreefd wordt om elke deelnemer met een vervolgspraak te laten vertrekken van zo'n activiteit? Dat betekent dat er bij een sociale activiteit structureel aandacht wordt besteed aan kennismaking en aan napraten. Het betekent ook dat sommige mensen een duwtje nodig hebben en dat de extraverten misschien de eerste stap kunnen zetten richting de introverten. "Jan, jij weet zoveel over bomen, heb je zin om een keer in mijn tuin te komen kijken naar mijn Magnolia? Ik kan wel wat snoei-advies gebruiken. Zullen we een afspraak maken?"

De organisator kan er de volgende keer op terugkomen. "Jan, ben je nog bij Ina langsgegaan om haar snoei-advies te geven?" Zo wordt het doel van alle sociale activiteiten ruimer. Van ontmoeten naar patroon van verbinding.

De doodnormale dood

Er is maar één absolute zekerheid in het leven, namelijk dat we doodgaan. Niets anders in het leven heeft een kans van 100%, alleen de dood. Maar juist dat vinden we eng. Daar praten we niet graag over. En als we erover praten, vinden we het zwaar en moeilijk. Want dood is verdriet, rouw, moeilijk, huilen, emotievol. En dat is het natuurlijk ook. Natuurlijk wil je de mensen om je heen niet verliezen en moet je er niet aan denken dat zij er niet meer zijn. Laat staan je eigen dood. Je weet best dat die ooit komt, maar toch denken de meesten van ons daar liever niet aan en blijft het een abstract idee.

Hoe zorgen we ervoor dat de dood een bespreekbaar onderdeel van het leven wordt? Dat het normaal wordt om over de dood te praten. Over je eigen dood en die van je naasten. Kortom, hoe halen we de dood uit het verdomhoekje?

Saskia Vullers is ritueelbegeleider, levenseindecoach en

docent. Het is haar missie om de dood bespreekbaar te maken en dat doet zij in allerlei vormen voor alle soorten doelgroepen. Haar motto is: 'Talking about sex won't make you pregnant, talking about death won't make you die.' Haar bedrijf heet Leaf Ritueelbegeleiding & Coaching en ze is de bedenker van #praatjeoverdedood.

Vragen

1. Hoe kunnen we ervoor zorgen dat de dood normaal wordt?
2. Hoe kunnen we ervoor zorgen dat elk mens dood kan gaan op de manier waarop hij wenst?
3. Hoe kunnen we er voor zorgen dat meer mensen goed voorbereid zijn?
4. Hoe zouden we helemaal anders kunnen omgaan met de dood?

1 De dood in je achtertuin

Waarom moeten kinderen op school leren over dood en verlies? Omdat de dood onderdeel is van het leven. Volwassenen vinden de dood vaak eng en houden hem weg. Als we de dood meer zien als een nieuwsgierige vreemdeling, kunnen we open staan voor wat hij ons brengt.

Wat nou als we onze kinderen leren vrij te praten over de dood en wat er gebeurt als een opa of broertje overlijdt, dan maken we het makkelijker voor iedereen.

Verlies is vaak zwaar wanneer je denkt dat je er alleen voor staat. Erover praten en gevoelens delen geeft een groot gevoel van steun en ontspanning. Want na het verlies van een dierbare kun je van alles voelen. Verdriet, boosheid of misschien helemaal niets. En dat kan allemaal. Ervaring leert dat jonge kinderen heel vanzelfsprekend en ontspannen praten over de dood. Wij, als volwassenen maken het een taboe. Laten we de dood bespreekbaar maken en de ontspanning terughalen.

Hoe realiseren we dat? Bijvoorbeeld met educatieve interactieve en speelse werkvormen op basisscholen en in het VO. Zoals

- Educatieve video 's waar in verhaalvorm een kind dat zelf een verlies heeft meegemaakt vertelt hoe dat gaat en hoe ze daar mee om gaat.
- *Spoken word* optreden met muziek en interactief theater op basissen middelbare scholen. De scripts worden geschreven samen met ervaringsdeskundige kinderen.
- ThemawEEK: dood en verlies op scholen. Kinderen kunnen hier op allerlei manieren zelf invulling aan geven

2 Kom-uit-de-kist-party!

Over huwelijken, zwangerschappen, vrijgezellenfeesten en babyshowers raken mensen niet uitgepraat. Al deze gesprekken en bijbehorende 'blijde dozen' helpen bij de voorbereiding van een belangrijk moment dat komen gaat. Eén ding in het leven weten we zeker, iedereen die geboren is, gaat ooit dood. Gek toch, dat we er niet vaker over praten?

Wat nou als we een soort 'tupperware' party over de dood zouden kunnen organiseren?

Je prikt een datum, regelt een ruimte en nodigt een groep familie, vrienden of collega's uit.

Tijdens een diner, borrel of teambuilding-dag worden alle tools uit de 'kom-uit-de-kist'-partybox uitgestald. Je zult er versteld van staan hoe leuk het kan zijn om met de inhoud van zo'n box aan de slag te gaan. En welke leuke, interessante dingen je over elkaar en jezelf te weten komt. Er mag zéker gelachen worden!

In de kist zit bovendien een informatieboekje. Daarin kun je, als je dat wilt, opschrijven wat voor jou belangrijk is als het gaat over de dood. Wat wil je dat iedereen weet? De kom-uit-de-kist-party kan ook professioneel begeleid worden.

Aan het einde van de party durf jij 'uit de kist te komen' en heb je lef om het gesprek over de dood aan te gaan. Zo helpen we Nederland praten over de dood, die gewoon bij het leven hoort. Het zal iedereen helpen bij processen rondom rouw en sterven.

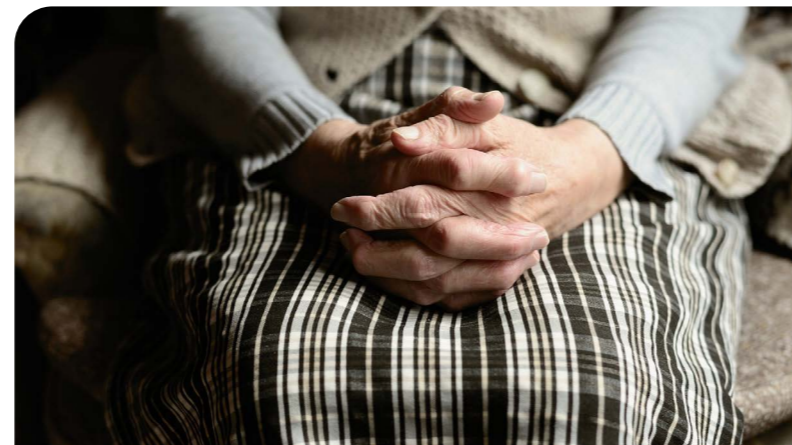

3 Wat als ik doodga?

We denken niet graag na over de dood, maar op enkele momenten in je leven, word je gedwongen er over na te denken. Ook jonge mensen. Laten we dat moment benutten om hen ook alvast na te laten denken over hun wensen rond het afscheid van het leven. Dit gebeurt nu nog veel te weinig en de communicatie is vooral gericht op ouderen. Terwijl er elk jaar 20.000 mensen, jonger dan 65 jaar, overlijden. Zij hebben vaak nog helemaal niet hun wensen kenbaar gemaakt.

Wat nou als je bij de notaris, waar belangrijke levensgebeurtenissen officieel worden vastgelegd, ook informatie krijgt over je afscheid? Vanzelfsprekend bij je testament, maar ook bij het ondertekenen van je hypotheek, waar immers een overlijdensrisicoverzekering bij zit. Van de notaris krijg je meteen een folder mee met een verwijzing naar een website waarop je ziet waar je over moet nadenken en waarop je je wensen kunt invullen. Je hebt immers toch even stilgestaan bij vragen als Wat als ik doodga? Hoe wil ik mijn naasten achterlaten? De stap om ook na te denken over hoe je je afscheid wilt, is dan niet meer zo groot. Een vergelijkbare koppeling zou gemaakt kunnen worden met de donorbrief die 18-jarigen krijgen over hun keuze om orgaandonor te worden. Ook op dit moment wordt de mindset even op de dood gericht.

4 We zien dat je rouwt

In vroeger tijden was het heel normaal om door middel van je kleding te laten zien dat je in de rouw bent. Je droeg een periode alleen maar zwarte kleding. Na een tijdje mocht je behalve zwart ook paars dragen en daarna mocht je kleding weer steeds kleurrijker worden. Nu zien we nergens meer aan dat je in de rouw bent. Alleen voetballers dragen nog een rouwband om te laten zien dat iemand overleden is.

Wat nou als we hiervoor rouwsieraden zouden kunnen introduceren. Door het dragen van een bepaald sieraad is te zien dat je in de rouw bent. Dat je iemand die je nabij stond verloren bent. Het zou een armband kunnen zijn met verwisselbare stenen. Vlak na het overlijden is deze zwart met doffe stenen. Door één of enkele stenen te verwisselen kun je via glimmend zwarte stenen naar paarse stenen en naar kleurrijke stenen gaan. Zo kan je omgeving er rekening mee houden dat jij in de rouw bent, zonder dat dit perse iedere keer benoemd moet worden.

Ook op de werkvloer is verlies en rouw lastig bespreekbaar. Na het korte rouwverlof ga je weer naar je werk en is je verdriet moeilijk bespreekbaar. Voor jezelf maar ook voor collega's. Een sieraad kan ervoor zorgen dat de dialoog op gang komt. Je collega's zien aan jouw buitenkant, middels het sieraad, dat jij rouwt en verdriet hebt.

5 De groepsreis naar de dood

Er zijn mensen die niet meer willen leven, die hun leven voltooid vinden. Een eind aan je leven maken, echter, vergt nogal wat moed. Het is best moeilijk om zelf je leven te beëindigen, zolang we hier geen legale pil voor hebben. Daarom dit out-of-the-box:

Wat nou als je zelfdoding legaal kunt uitbesteden? Als het een dienst is, die je kunt kopen? En die je samen met anderen kunt beleven? Wat nou, als je bij een speciaal 'reisbureau' een groepsreis kunt boeken naar je laatste bestemming. Met de hele groep ga je op reis en heb je het fijn. Iedereen zit in hetzelfde schuitje, iedereen weet dat hij niet levend terugkeert. De reisorganisatie zorgt ervoor dat je dood gaat, door bijvoorbeeld gif in je eten te stoppen. En jij hebt getekend dat ze niet vervolgd worden, dat het in jouw opdracht was. De reisorganisatie heeft ook de repatriëring van je lichaam geregeld, zodat je thuis begraven of gecremeerd kunt worden.

Dit idee is geheel fictief en geïnspireerd op de Nederlandse film Surprise van Mike van Diem uit 2015.

Hoe verder?

Beste Haagse probleemeigenaren, beste politici en beleidsmakers,

Nederland is van ons allemaal. We willen allemaal dat het een mooier en beter land wordt en dat de grote problemen worden opgelost. En daarbij is alle denkkracht nodig. Het vergt echter lef om dat toe te geven en om de hulp van de burger in te roepen. Ik roep u op, durf de burgers van Nederland te raadplegen. En dan niet alleen om hun mening te geven over een plan, maar ook om hun denkkracht en creativiteit te gebruiken bij het bedenken van ideeën en oplossingen. We weten dat diversiteit in denken leidt tot betere oplossingen, we weten dat creatief denken leidt tot meer out-of-the box ideeën. Er zijn veel vraagstukken waar het gewone denken niet meer werkt, waar creativiteit nodig is. Dat is, traditioneel, te halen bij kinderen, bij jongeren, bij kunstenaars. En het is te halen bij gewone burgers die creatief kunnen en willen denken.

Wij lezen bijna wekelijks goede ideeën op de social media of in de ingezonden brievenrubriek van de krant. Wat als de overheid deze denkkracht structureel en productief inzet voor de vraagstukken van Nederland? Zoals in het bedrijfsleven al heel gewoon is? Het heet ideamanagement en bestaat uit een goed doordacht proces waarin vraagstukken ergens online gepubliceerd worden en waarna niet een besloten adviescommissie of werkgroep, maar iederéén ideeën mag inbrengen. Door zo'n digitaal ideeënplatform goed in te richten en bekendheid te geven, kunnen er heel veel waardevolle ideeën en oplossingsrichtingen worden 'opgehaald' bij welwillende burgers. Geen geklaag en gescheld op social media, geen discussieplatform, maar alleen slimme en creatieve ideeën ophalen die uw denken kunnen oprekken en die kunnen bijdragen aan betere oplossingen. Ideeën bedenken is iets anders dan de haalbaarheid bepalen. Voor het bepalen van de haalbaarheid zijn experts nodig, voor het bedenken slechts verbeeldingskracht. En dat hebben we allemaal.

Wij bieden graag onze expertise en ervaring met ideamanagement aan om een goed platform in te richten. Alles is er al, ook hier in Nederland. Bel voor een kopje koffie!

De Bedenktank

Dank!

De Bedenktank is in november 2020 bedacht. Van januari tot en met maart 2021 hebben we 10 online brainstormsessies georganiseerd, open voor iedereen en toegankelijk voor iedereen met een internetverbinding. Alle mensen die meewerkten, deden dit met eigen energie en motivatie. Niemand heeft elkaar een factuur gestuurd, we hebben geen stichting opgericht en geen subsidie gebruikt.

Dit boekje met 50 frisse ideeën voor Nederland is beschikbaar voor iedereen en bedoeld om het denken op te rekken, om te laten zien wat er met creatief denken en verbeeldingskracht kan worden bedacht. Er is altijd zoveel meer mogelijk!

Het project Bedenktank heeft mij persoonlijk veel gebracht: nieuwe contacten, inspirerende ideeën, waardevolle samenwerkingen en veel voldoening. Heel veel dank aan alle deelnemers, alle bedenkers.

Speciale dank aan Roos Wouters, Herman Poos en Juup de Kanter die hielpen het concept aan te scherpen, aan Klementine Vis en Dorine Mobron die hielpen bij de communicatie en aan Henk van de Wall, Femke van Woensel-Janssen en Peterpaul Kloosterman die hielpen bij de vormgeving. De Bedenktank is geboren en ontkiemd, op naar veel mooie ideeën!

Colofon

idee en initiatief:

Marijke Krabbenbos, ideacompany.nl

auteurs: vele bedenkers

redactie: Dorine Mobron, dovision.nl en

Klementine Vis, boombedrijfsondersteuning.nl

illustraties:

Femke van Woensel-Janssen, femkevanwoensel.nl

vormgeving en opmaak:

Peterpaul Kloosterman, 2pk.nl

Wil je meer weten over een idee? Neem dan contact op. We brengen je graag in contact met degene die het idee heeft uitgewerkt. marijke@ideacompany.nl - 06 4115 4946

Marijke Krabbenbos (1972) studeerde Bedrijfskunde (RUG) en werkte 10 jaar aan innovatie bij verschillende banken toen ze haar echte talent ontdekte: creatief denken en anderen faciliteren om dat ook te doen. Als zelfstandig trainer en brainstormfacilitator begeleidt ze sinds 2006 vele creatieve denksessies, in allerlei organisaties en over allerlei onderwerpen. En ze bedenkt zelf allerlei ideeën, die ze soms weer vergeet, soms uitwerk en soms ook gaat doen. De Bedenktank is één van haar recente ideeën die zij, samen met anderen, uitwerkte en ging doen.

50 ideeën voor Nederland

Wat als je creatief gaat nadenken over vraagstukken die spelen in Nederland?
Wat als je gewone Nederlanders, zonder belang of bijzondere expertise, samen brengt en tot creatief denken aanzet? Wat krijg je dan?

De Bedenktank wil ideeën aanbieden voor Nederland. Om het denken van de lezer op te rekken. Om te inspireren. Om te laten zien; zo zou het ook kunnen.

Tien thema's werden in tien online brainstormsessies, open voor iedereen, behandeld. Meer dan 1500 ideeën werden er bedacht.

Een selectie van 50 ideeën staat in deze bundel.

Op 21 april 2021 is het World Creativity Day. Op die dag komt deze bundel uit.

De inhoud, de ideeën zijn voor iedereen. Dus, wil je er iets mee? Doen! **We denken graag met je mee.**

